

Jeruzsálem. — Moza kolónia melletti Achwa üdülőt arab banditák lövöldöztek. — Elvágják ugyanakkor a telefonvonalat is. — Ót rendőr választotta a lövöldözésre és elkergette a támadókat. — Ras el Nakura melletti „Senkinek földének” nevezett területen egy autokaravánt megfenyegettek arab rablók és elvették értéktárgyaikat. — Jamel falu muktárja, Hads Sulejman, egy arab támadó golyóval könnyebben megsebesült. — Ugy vélik, hogy azért támadták meg, mert a közeli Ros Pinoh község zsidó lakosaival barátságos kapcsolatot tart fenn. — A zsidó lakosokkal kapcsolatban (Zionist) arabot letartóztattak. Safed mellett Kanan hegység levő rendőralomist is megfenyegette. — A rendőrség választotta a tüzésére. — Chedera melletti Gordonia kolóniát is megfenyegette az arabok 17 autót tartóztatott ki fel, a bennülnöket, köztük asszonyokat, gyermekeket, teljesen kirabolták, bántalmazták, és csaknem ruhátlanul elhagyták. — Hebronban alapos vizsgálatot tartottak. Főleg a mufti nyomait kutatták, aki elmenekült. — Ramleh-ban letartóztattak huszonnégy arabot, akik a „fekete kéz”-hez tartoztak. — Akkóban harminc befolyásos arab kereskedőt a hatóságok felelőssé tettek, mindegyet, ami azon a területen történt. — Safed körül huszonnégy orvosi otomállapotot rendeltek el. — Hugo Bergman professzor újra megválasztották a jeruzsálemi egyetem rektorának. — A PLDC, a cionista szervezet földvásárló szervezete 4000 dunam területet vásárolt a napokban, rendkívül fontos helyen. Ezt a földet, amely a Neser cementgyárhoz fekszik közel, már tizenöt évvel ezelőtt megvették a zsidók, de különböző perek folytán, csak nagy erőfeszítések árán sikerült most végleg perktálni ezt a vásárt. A vásárlásban a PLDC, szervezetén kívül résztvevő a Neser cementgyár, Afrika Palestine Investments Ltd. és M. Smilensky vezetésével álló pénzeszponz. — Toscanini vezetésében kivül megszerezték még a közleg szegényben való részvételre dr Malcolm Serjent, Issay Dobrown és Hans Wilhelm Steinberg dirigenseket is. Egy kamarazenekezt is szerveznek Michael Taubé vezényletével. — Egy telavivi hitelsz. statisztika szerint a négy és félhónapos fűrdőzési szezon alatt a telavivi strandon 419 szerencsétlenség történt. Ebből pillanatban megdöbbentő szám, azonban, ha tuzetesen megvizsgáljuk, akkor kiderül, hogy „szerencsétlenség” alatt nem kell szorosított értelmezni ezt, a mentőállomás 3845 esetben lepett közbé, de voltak darázscsípések és napégések, 107 esetben fülkólikákat kellett kimenni, 175 esetben súlyos sebesüléseket tartottak. A strandvezető megígült a labdázást és köveket való játszókat, mert sok fűrdőző biztonságát veszélyeztetik ezzel. Ha a hatóságok minden tekintetben érvényesen fognak fellépni, akkor sokkal kevesebb szerencsétlenség fog történni. — A herini zsidó hitközség körhízájának helyegységi bizottsági vezetője, prof. dr Herman Strauss Palesztinába érkezett és átmeneti tartózkodásra számos szakeladást fog tartani. — Két hónappal ezelőtt Palesztinába érkezett németországi menekült a Kfar Gileadi temető napokban, amelyeknek arab tulajdonosai vannak, de a helyiek nagyszámú zsidók. A kimutatás szerint 488 lakás, 227 üzlethelyiség és 211 iroda arab házában van, amelyeket zsidók bérelnek. Ezen negyvenmillió (cca 200 millió lej) forrás fizetnek zsidók arab birtulajdonosoknak. Általában a házhérek az utóbbi időkben estek. Egy négy építési kedv, az épülő házakat befejezik, de új építésbe nem kezdenek. Inkább arabok építenek, mert a zsidóknak „nem elég rentabilis”.

London. — Doncaster városának polgármestere Samuel Morriss, aki 35 éve felült állami szolgálatban, diszponált a választások. Amikor a diszpolgári oklevél ünnepély keretében átvette, kijelentette, hogy ez a kitüntetés nemcsak neki, hanem az egész zsidóságnak szól, amelynek büszkén vallja magát.

Moszkva. — A zsidó nagyünnep idején Ukrajnában, Fehéroroszországban és Biro Bidszban nagy demonstrációk voltak a zsidó törvények ellen. Charkovban a kommunista ifjúság kikényszerítette a zsinagoga bezárását a nagyünnep idejére. Ifjúsági patrólok cirkáltak a városban, annak ellenőrzésére, nehogy magánházaikban rendezhessenek minijánokat. Kiewben kilenc rabbit letartóztattak. Közöttük egy Gitomir nevű, aki Litvinyov, litvolyi rokona, származására ítélték. Wolfson rabbit 5 éves fegyűzre ítélték. Fehéroroszországban 21 hitközséget feloszlattak és templomaikat elkönfiskálták.

A lengyel zsidóság nagyszabású akciója a gettópadok ellen

Varsó. — A varsói technikai főiskola alapítójának, Wawelberg Mihálynak fia, emlékiratot nyújtott be a közoktatásügyi miniszterhez, amelyben a zsidó diákok diszkriminációja ellen protestál és a gettópadok bevezetését fájlatja. Wawelberg hivatkozik az apja — aki nagy filantrop volt — és a közoktatásügyi miniszterium között 1919-ben létrejött szerződésre, amelynek első pontja így szól: „A közoktatásügyi miniszterium kötelezi magát arra, hogy a technikai főiskolát az állam költségén vezeti és tartja fenn. Kötelzi magát arra is, hogy semmiféle kivételes intézkedéseket nem tesz majd egyes nemzetiségek vagy vallások ellen, amennyiben lengyel állampolgárokról van szó.”

A zsidó parlamenti klub konferenciát hívott egybe, amely a politikai, gazdasági, szociális és kulturális körök vezetőiből áll. Ez a konferencia egyhangúlag kimondta határozatában, hogy a főiskola gettórendszer ellen a legélesebben tiltakozik. A gettópadok bevezetése alkalmas arra, hogy a zsidó polgárokat a többi lakosság előtti megszégyenítése és ellentétben áll az alkotmány vonatkozó szakaszaival. A zsidó főiskolásoknak a legteljesebb elismeréssel vannak azért a bátor harcért, amit eddig folytattak zsidó önértzet csorbítatlanságáért. A konferencia határozatairól értesítik a miniszterelnököt és a közoktatásügyi minisztert.

HAZASSÁG. Nussbaum Annus, Nussbaum Sámuel, az oradeai zsidóság kiváló vezetőegységének leánya és Kaufmann Adolf (Sibiu) f. hó 20-án tartották meg esküvőüket Oradeán, a Fuchs Mór-uccai nagytemplom udvarán. Az esküvőn megjelent Oradea zsidó társadalmának minden rétege és kifejezték őszi szerencsekívánatukat az örömszövevényben.

A lyddai repülőter fejlődése. (Jeruzsálem). A polgári repülésre is alkalmassá tett repülőter Lyddában folyton fejlődik. A most keresztülvitt építések és javítások folytán a közelkelet legjobb repülőtere lesz. A legmodernebb felszerelést kiegészítik a rádió leadóállomás, a meteorológiai állomás és az éjszakai leszállást lehetővé tevő berendezések. Nemrégiben egy nagy hangárt építettek, amelyben két nagy utasszállító gépet és hét kisebb repülőgépetek van helye. Építés alatt van egy szálloda és étterem, az utasok részére és egy hatalmas földalatti benzínállomás. Épületet fogynak emelni a repülőter személyzetének és a pilótáknak is. A repülőteret jelenleg használják: az Imperial Airways, a hollandiai társaság, a lengyel „Lot” társaság, a Misr Airways és nemrég alapított Palestina Airways társaság.

Paderewsky lett az antiszemita „munkáspárt” protoktora. (Varsó). A keresztény-demokrata párt és nemzeti munkáspárt egyesültek „munkáspárt” címen és a zsidókérdésben határozatot fogadtak el, mely szerint meg kellene szervezni a zsidó kívánódlást és ki kell szorítani az iparból és kereskedelembe, hogy ne domináljanak. Szó szerint a következőképpen szól a határozat: „A zsidóknak ki kell vándorolni Lengyelországból, az ipar és kereskedelem mentesítendő a zsidó elemektől”. A párt protoktora Ignati Paderewsky lett a világhírű zongoraművész, aki a lengyel köztársaság első elnöke volt. A pártot támogatja Haller tábornok is és Stanislaw Wocicohovsky, volt miniszterelnök. A nemzeti demokratapárt lapja, a „Warszawsky Dzennik Narodowy” egy terrorizális gettó bevezetését ajánlja. Rövidesen elveszik a zsidók lakhatási jogát Breszt Litowsk vára körül és Czenstochauban.

HÁROM PREDIKÁCIÓ

Az ünnep első napján feláll a szónok és megkérdi a publikumot: — Tudjátok-e hiteim, hogy mi történik a városban? — Tudjuk! — hangzott a válasz. — Ha tudjátok, akkor minc beszéljék?... — és leszállt a szónokról. Másnap újra felállt a szónokról: — Tudjátok hiteim, hogy mi történik a városban? — Okuloa az első napon, azt válaszolták: — Nem tudjuk! — Ha nem tudjátok, akkor nem is kell, hogy tudjátok! Harmadnap újra felállt a szónok és kérdezte: — Tudjátok hiteim, mi történik a városban? — A közönség egy része azt válaszolta: tudja, a másik része azt mondta, hogy nem. — Nos, ha egyrésze tudja, a másik meg nem, akkor azok, akik tudják, mondják el azoknak, akik nem tudják — és leszállt a szónokról.

HITLER VENDEGÜL LÁTJA MUSSOLINI

... Parancsoljon Duce, ez a legjobb talat.

A ZSIDÓ SZINHAZBAN

A zsidóarab szerzője szemrehányást tesz barátjának: — Te is együtt fűtültél a többiekkel, ezt rossz néven veszen föléd. — Hát hogy mondhalod azt, hogy fűtültem, amikor egész előadás alatt aludtam.

KERESKEDELMi LEVELEZÉS

A kiskereskedő tájékoztat a nagykereskedőnek: — Szíveskedjen nekem egy tétel árát küldeni. — A nagykereskedő erre azt válaszolta: — Addig nem tudom küldeni az árát, amíg a régi számla kiegyenlített nem nyert. — Rögön ment újra a válasz: — Olyan sokáig nem várhatok a küldeményre.

AKTUALIS STROFAK

Anglu szelcskörü meghatalmazást kapott Genfben — a keskeny Palesztinára vonatkozólag...

Távoli országok zsidói segítséget küldenek nekünk... jaj de távol van fölünk ez a segítség!

Az Ur Adam oldalbordájából teremtette meg a nőt, viszont a többi részt, mint száj, szemöldök, ajak — ezt minden nő maga teremti magának.

Miert teremti elő mindég a férfi azt, ami a nőnek kell? — Mert egyszer kapott almát emni Adam Eovalt és azóta is folyton sünyit el az emberiség.

Ebben az életem sokkolgált nem kellett lebontani a sátor. Miért voltak lennie „ja” szavak és „nein” szavak és mikorra lebontásra került a sor, már a vita heveben ok széjlungtak a sátor oldalait.

Szonjettudások felfedezték hal kis szöglet az Északi Jegestengeren. Tekintettel arra, hogy a szögleten semmi nem terem és teli van kövekkel. Szó szerint alkalmas arra, hogy szelcskörü zsidó kolonizációt teremtsenek rajta.

Ki a legnagyobb anti-hitlerista? Ha egy zsidó, akit Berliner-nek hívnak, elvezet magát Parisernek.

KEREK ASZTAL

Miert akarnak mindon nemzetközi konfliktusnál kerekasztali konferenciát? — Mert a tárgyalások úgy néznek ki, mint a kerekasztal. Nincs se pége, se hossza a tárgyalásoknak.

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

NÉPÜNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor ZSIDÓ HETILAP Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

Háromszáz lengyel demokrata

A világ közvéleménye megdöbbenetlignyi azt a harcot, amelyet a nyugati demokrácia kormányai folytatnak a fascista államok erőszakosságaival szemben. S míg a benemaukhozási bizottságokban és a külügyi hivatalokban népek állnak népekkel szemben, addig egyes nemzetek körében egymáshoz áll a reakció harca a demokráciával. Mint minden küzdelem, ez is váltakozó szerencsével folyik. Vannak országok, ahol az emberiség eszméje porban hever, teljesen elalélt, mint Hitler birodalmában. Viszont a franciák között a reakció csendes és a legutóbbi községi választások bizonyították, hogy a francia nép hosszú időre elfegyeltze magát a demokrácia eszméjével.

Vannak olyan államai Európának, ahol fél-demokratikus és majdnem egészen diktatorikus állapotok uralkodnak és ez meglátatik az egész állam vonalvezetésén, kül- és belpolitikáján is. Legekelatásabb példa erre Lengyelország. Van parlamentje, de mégis diktatorikus megnyilatkozások és észlelhetők. Ha pedig a szellem nézzük, akkor megállapíthatjuk, hogy az ország közhangulata inkább reakció, mint liberális. Mintha a cári idők kísértetének, amikor a zsidó-rayonok voltak, amelyeket nem tudott átöröni sem a XX. század szabad levegője, sem pedig az emberi érzések hirdető kadett-párt, amely a régi cári dumának volt egyellen olyan összefogása, amelyet nem a „fekete szék” irányítottak. Ennek a régi rendszernek aldozatai részben a jelenlegi lengyelországi területeken élő zsidó millió. A hatalmas, két világhárcra kiterjedő cári birodalom ide zsuftola össze a zsidókat, a mostani területre a lengyel önálló államiaságnak, amiről a lengyelek sem tehetnek, hiszen nem volt akkor szavuk, de viszont a zsidók sem, akik nagy hatalmas égrögőben játszották a szerencsétlen egerek szerepét.

Vágtási tilalom, gettópadok, gazdasági bojkott és minden vonalon való teruszéri elnyomás, ennek a régi cári világnak legugóját hozták vissza. Amint hogy a bresztlitovszky-i, kielcei pogromok is kísértetek, amelyek — sajnos — husza-vérbe vágának és keserves életet jelentenek a lengyel zsidóságnak.

Ha ebben a feszült légkörben mégis tudunk egy kicsi reménységüggérről beszélni, akkor azt a mozgalmat vehetjük annak, amelynek élén Michalovits professzor áll, aki 300 tanárral, vezető intellektuelekkel együtt megalapította az új demokrata pártot, amely tiltakozik az ellen, ami most a zsidók körül és a zsidók ellen történik. Imponáló és örvendetes, hogy a keleturópai zsidóságnak eme ötlet éjszakájában, a reakció tobzódása közepette, akad legalább háromszáz olyan ember a nagy lengyel nemzet körében, akik elfeledik az új „fekete szék” zsidófall intézkedéseit és intézményesített tevékenységét és bár tudják, hogy hátlatlan szerepre vállalkoznak, mégis hangosan álllanak a demokrácia mellett. Még akkor is és annak ellenére is hangoztatják, hogy „bolsevikiek”-nek titulál-

Uruguay köztársasági elnöke mondja:

Második hazája legyen Uruguay a világ zsidóságának

Montevideo. — Uruguay fővárosának, Montevideonak zsidósága nagyszabású ünnepséget rendezett dr Gabriel Terr köztársasági elnök tiszteletére, amelyen több ezer zsidó és nem-zsidó jelent meg. A délamerikai állam zsidósága mélyesége halájának és tisztelőnek kifejezése céljából rendezte meg ezt a manifesztációt, mert dr Terr államelnök mindíg megértő jóindulatot tanusított a zsidóság iránt. Az ünnepségen megjelent maga a köztársasági elnök is és meghatottan fogadta a zsidóság vezetőinek hódolatát, majd így fejezte be beszédét: „Öszintén óhajtom, hogy

ezsméket hirdető háromszázak és álljanak ki a gátra a romániai demokrácia bajvivői leg-alább olyan bátran, ahogy a goga-cuzista reakciók kiállanak és álljanak ki, tömörüljének össze mindenütt azok, akik nem nézik lankadtan és reményvesztetlen a reakció tombóisait. A lengyel professzor akciója egy kis reménységű, amelyet talán követ még az európai demokrácia hajnalhasadása, a keleti országokban is. Mi legalább ebben kell bizzunk és hittel reménykedjünk!

Uruguay második Palesztinája legyen a világ zsidóságának”

Az elnök után dr Bado belügyminiszter emelkedett szólásra és a következőket mondotta: A mi köztársaságunk zászlaja alatt minden faj és eszme talál megállhatják helyüket. Legyen a mi országunk minden tisztaságunk és építő akaratu embernek az „Igérend földje” és a beteljesülés országa.

Az elnök és belügyminiszter emelkedett szellemű beszédét az ünnepi gyűlés nagy lelkesedéssel fogadta.

Schuschnigg kancellár nyilatkozott:

Nem türünk faji üldöztetést az országban

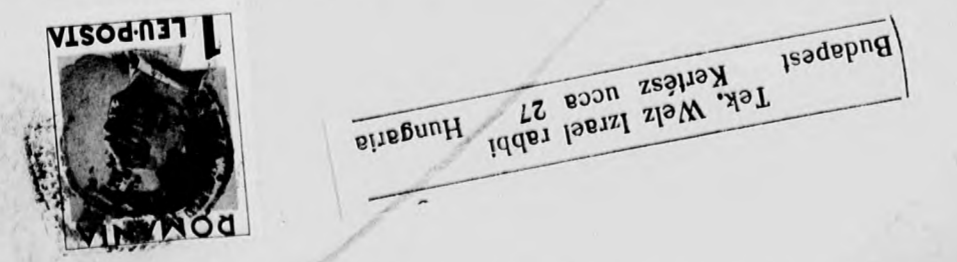
Bécs. — Az osztrák kancellár nyilatkozatot adott a külföldi sajtónak, amelyben főként a zsidókérdéssel foglalkozott. Schuschnigg kancellár kijelentette, hogy nem tür semmilyen faji üldöztetést az országban. Bécsben ugyan sok a zsidó — mondotta a miniszterelnök, — de különbséget kell tenni azon zsidók között, akik már generációk óta élnek az országban, jó hazafiak, csupán valóságban tartoznak más közösséghez — és az

ujonnan bevándorolt zsidók között, akik nem gyökereztek nemzetünk talajába. Ezen utóbbiak helyzete problematikus. Az osztrák zsidó sajtó részletesen kommentálja a miniszterelnök kijelentését és megállapítja, hogy a világháboru után bevándorolt zsidók is szabályos jöttek az országba és törvényes állampolgárságot nyertek. A kancellár megkülönböztetése a régi és új zsidók között teljesen indokolatlan.

Ha a rend helyreáll Palesztinában, elindul az új bizottság

London. — Ormsby Gore gyarmatügyi miniszter az alsóház uj ülészakának megnyitói ülésén kijelentette, hogy az utóbbi hetek palesztinai eseményei nem akadályozták meg a kormányt, hogy az új bizottságot el ne küldje Palesztinába, a felosztási tervvel kapcsolatban. A Népszövetség felhatalmazta Angliát, hogy a végleges felosztási terv kidolgozása céljából tovább dolgozzék. Ezért fog

rövidesen elmenni Palesztinába az új bizottság, annál is inkább, mert eredményeit az angol parlament és a Népszövetség elé kell terjeszteni. A bizottság azonnal elindul, ahogy a nyugalom helyreáll Palesztinában. Nincs pánikhangulatra ok, a legutóbbi események szörványos jelenségek, amelyeknek lényegében semmiféle jelentőségük nincs.

MI a teendő? . . .

Zsidó népmozgalmat — és nem állandó reorganizációt a Zsidó Pártban!

Lapunk legutóbbi számában több cikkben foglalkoztunk a Zsidó Párt akut helyzetével. Dr Klein Miksa cikke felhívást kellett és cínken pertraktáltak azon a nagy népgyűlésen is, amelyet a clujji párttagozat tartott vasárnap délelőtt. De foglalkoztak másik cikkünkkel is, amely „Nem mind arany, ami fénylik” címen jelent meg. Nem voltunk ott a népgyűlésen, de mert aposztrófáltuk bennünket, így ezúton válaszolunk mindarra, amit kritikai hangon elmondottak rólunk és ránk.

VALASZ CLUJRA.

Egyik szónok, fiatal ügyvéd, különösen kiemelte azt, hogy szükség van lapunk tevékenységére, meg lapunk szerkesztésére abban a munkában, amelyet tíz esztendője a párt reorganizációjának neveznek. Már ennél a pontnál kell megmondjuk, hogy nagy tragikum a pártnak, hogy már megalakulása óta folyton „reorganizálnak” nálunk. Mintha a hatalmas építvány alapzata lett volna elhibázott. Pedig nem így volt a helyzet. Azok, akik annak idején az alapkövetélnél ott voltak, — velünk együtt — azok tudják, hogy több mint százezer szavazó polgárnak és munkásnak bizalmát bírták azok, akik annak idején zászlót bontottak. De mert ezideig a pártot kívül állók egyik garnitúrája úgy látja, hogy milyen „sikert” ért el az uttorók hada, lecsatlakozik, hogy résztvegyen a további munkában. Tehát nem akkor jöttek, amikor esakányozni kellett, hanem a bokrétaünnepélyre, amikor már együtt lehetett ünnepelni a fundamentum lerakókkal.

Valahogy így van ez most is. Nálunk mintha nem volna meg politikai szempontból a folytonosság. Az új feltörekvő generáció nem ismeri el azt, hogy az sem volt gyerekeké, amit akkor végeztünk el, mi uttorók, amikor ők palóban — gyerekekékként foglalkoztak. Erre azt szokták mondani a fiatalok, hogy az „öregeség nem érdem”, amire nyugodtan válaszolhatják az „öregék”, hogy viszont a fiatalság sem jócím arra, hogy minden vonalon le kell dorongolni a „kisebbségi öregeket”. Nem akarunk hivatkozni arra a talumudikus mondásra, amely szerint a fiatalság építése — rombolás, mert lehet, hogy az akkor volt így, de — szerintünk — a mai fiatalok is lehetnek konstruktívok, építésképesek alkalmasak és rátermettek. De viszont az ismét nem jelenti azt, hogy összetévesszék az igazi konstruktívítást a destruktíóval. Minden relatív és amit viszont a fiatalság egyrésze „konstruktívna” nevez, az az idősebbek szemében — destruktív.

Nem tagadhatjuk le aggodalmunkat, amely arra mutat, hogy a mostani reorganizáció, amelyről annyiszó esik ardealszerre, nem jelenti azt, hogy mostantól kezdve sem a fiataloknak nincs szükség a régi kipróbált erőkre, viszont azt sem, hogy a fiatalság tetterjére nem volna szükség. Mi sohasem ostromoztuk, legutóbbi cikkünkben sem a fiataltságot, csak azt véltük, hogy a zsidó párt szellemében úgy kell megoldani a problémát, hogy az új erők ne nyomják el a régi konstruktív erőket. Ezzel viszont nem mondjuk azt, hogy a fiatalok munkája „destruktív” lenne, mégha néha annak is látszik, pláne, ha arra gondolunk, hogy ezek a fiatalok sokszor olyan táborból is jönnek, amelyet Európa némely országában „konstruktívna”, de a legtöbbjében „destruktívna” neveznek.

MI A LEGLÉNYEGESEBB?

Ha ideológiai szempontól taglaljuk a kérdést, akkor talán az a leglényegesebb felfogásbeli különbség közöttünk, hogy míg mi „öregék” azt hirdetjük és valljuk, hogy nekünk a Zsidó Párt nemcsak kiéltési forma, vagy arra való volna, hogy ott „érvényesüljünk”, hanem egész életfelfogásun-

kat tükrözi vissza ez a szó, hogy zsidó népkisebbség. Nálunk, akik ott voltunk a bölesónél, tudjuk jól, hogy ez a csesemó csak így nőtt meg ennyire és lehet érett emberré, ha azok, akik az élen állanak, nem trambulinként kezelik, hogy onnan a politikai karrier révéné juthassanak, hanem életük leglényegese, amelytől eltérni azt jelentené, hogy összeomlana egész világnézetük, politikai és világlátásuk. Nekünk nem azt jelentette sohasem a párt, hogy mi onnan mintegy szószékéről kiálthatjuk világú eszméinket, amelyek több-kevesebb rokonságra lehetnek a népkisebbségi eszmékkel, a demokráciával és emberi jogokkal. Nem! Nekünk ez az instrumentum egy kizárólag zsidó érdekeket védő szervnek kellett, amely nem ismer más, csak azt, ami a lényeg: hogy a zsidóságnak Románia területén nincsen más lehetősége, minthogy népkisebbségi alapon szervezkedjék. De belső önvédelmi szerve egyidejűleg mindenemű asszimilációval szemben. Belső szervezeti összefogásunk még az esetben is, ha nem volnánk is oly sokféle injuriáknak kiszolgáltatva. Önvédelmünk a hamisítatlan zsidó népiességünk megemlézésére, minden külső megsemmisítési törekvéssel szemben, legyen az akár fizikai, akár etnikai.

A clujji gyűlésen egy fiatal szónok hívott bennünket és mi erre azt mondjuk: a „Népünk”, úgy mint teszi ezt fennállása tíz esztendeje óta, mindenkor a zsidó érdekeikért küzd, akkor is, amikor a zsidóságnak, mint kisebbségnek fűmürüléséről van szó, amelyet meg kell szervezni a Zsidó Párt keretein belül. De ez nem jelenti azt, hogy mindent elfogadjunk, amit az „újítók” hoznak. Mert nem minden jóság — ami aas, de viszont nem minden konstruktív, amit sokan — destruktíonak hisznek. Mi megyünk szívesen, talán még szívesebben, mint ahogy hívna bennünket. De ne legyen egyéb e reorganizált párt, mint palóban egyetlen nagyösszefogása a zsidóságnak, politikai, gazdasági és kulturális léren és amely nem lehet és ne is legyen trambulinja olyanoknak, akik úgy vélik, hogy ez a párt az, ahonnan tovább is hirdethetnek olyan eszméket, amelyeket csak a legnagyobb jóakarattal lehet „rokoneszméknek” nevezni.

VALASZ AZ ORADEAI PÁRTSERVEZŐKNEK

Oradeán szintén sokan úgy vélték, hogy nekik adresszálódtak multheti cikkünkben bizonyos kitételek. Ez így nem helyes. Mert mi nem folytatunk személyi politikát, sem pró, sem kontra. Mi csak az ügyet nézzük és úgy látjuk, hogy nem szabad kritikátlanul azok munkáját sem nézni, akik ma akarnak állani a szervezés élen.

A lemondott vezetéstől mi sem voltunk elragadtatva, sőt sokban hibáztattuk és rosszul tudtuk működését. De ez még nem jelent feltétlen behódolást az újak előtt. Nem akarunk ismétlésekbe bocsátkozni, ezért csak annyit: akik ma akarnak az élen kerülni, az újak, a „dolgozók”, ne higgyék azt, hogyha ők csupán politikai kiéltésre gondolják felhasználni a zsidó tömeget, akkor ezek paritrozni fognak. A tömegnek legelőnyére nagyon jó az — ösztöne. Megérzi (ha nem is érti), amikor valaki agúd és mögötte és benne nem a meggyőződés motorikus ereje adja a kellő energiarostást. Hisz egy-két hónapig látszatsíkek is elérhetők, de azután elszáll minden, mint a szappanbuborék. Aminthogy a most lemondott zsidópárti rezsimnek is az volt a baja-bünc, hogy nem futtató elég lelkesedés. A Zsidó Párt nem lehet instrumentuma azoknak, akik az élen akarnak állni. Es nem kiéltési forma. Hanem olyan bázis, amely egész életprogramot involvál magába. Ezt ne feleddék azok, akik most újra szervezni akarják a pártot. Alulról felfelé — ahogy a ma

PALMA haucsuksarkot

hordanak, mert az évtizedek folyamán meggyőződtek arról, hogy a legtartósabbak.

Vigvázunk a védjegyre!

divatos jelszót használják. A néptől — a népek. Ne felejtsek el tehát, hogy a népek is kell beleszólása legyen. Ezért nem helyes, hogy a közgyűlésen csak szavazni akarnak. Ha a tömegre építeni akarnak, akkor tessék hagyni megnyilatkozni anapakarot. Hol van itt a demokrácia? Hol van itt a szabad ut? Ha van tényleg kilencszáz ember mögöttük Oradea városában, akkor tessék felvonulni és lehangolni az ellenpártot, amely nem nyugszik.

Pártprogramot adni a legkönyebb dolog a világon. Csak a legtöbb programadó, amikor réb-bet jut, elfelejt a „tisztelt választópolgárok”-nak tett ígéreket.

A mai konstellációban előlegezni kell a bizalmat bárkinek, aki az oradeai párt élére akar kerülni. Ha pedig erre az előlegezett bizalomra éretnek és rátermetnek érzi magát, vagy érzik magukat, akkor nem kell félni egy szabad megnyilvánulástól, a legális közgyűlés keretein belül.

Ez a válaszuk a clujji szónoknak, a fiatal ügyvédeknek és ez a válaszuk az oradeai új „pártvezetőknek”, akiknek nincs fix megbízatásuk a központtól, olyan, amely eleve bizalmat jelent a központ részéről. A „Népünk” minden megmozdulást, egy országos, mint lokális vonatkozásban is, hathatósan támogat, amely azzal az irányonallal Koadrá, amely a Zsidó Párt ideális célkitűzése, s amely egyidejűleg a mi éllettelenünk és létünk alapja és programja is. A zsidó népkisebbségi alapon megszervezett demokráciát azonban kompromittálni nem szabad és ezt nem is engedhetjük!

— MEGTORLAS A LUDDI REPULŐTER FELGYÚJTÁSAERT. A luddi repülőter történet gyujtogatások okozta kárt hétezer fontra becsülik. A rádió és vammállomáson kívül a „Lot” lengyel és KLM hollandi repülő-társaság épülete, továbbá a belga és egyiptomi repülő-társaság háza, a rendőrállomás, a bevándorlási hivatal és a szálloda is a lángok martaléka lett. Az egész városot katonaság vette körül a gyujtogatás elkövetése után, miáltal a rendőrség minden házat átkutatott. Hatvan arobot letartóztattak, míg a város lakosságára ötezer font kollektív bírságot vetett ki a kormány a luddi repülőter ellen elkövetett súlyos merénylet miatt. Ugyanekkor a hatóságok rendelkezése a repülőter közelében több házat, amelyek mögé elrejtőlt magukat a bűnözők, a tevegőbe röpítettek.

Az antiszemizmus kellemetlen megnyilatkozása Magyarországon

Az a tendencia, hogy az élet minden vonalán megnehezítsék a zsidók helyzetét, talán sehol sem ütközött még ki ilyen élesen, mint abban a rendelkezésben, amelyet most közölt a magyar hivatalos lap. A rendelkezés így szól: „Ha egy vásár határozott időre megállapított, nem lehet azt más napra tenni, az esetben sem, ha erre a napra zsidó ünnepek esnek”. Aki nem ismerős a kereskedelmi élet rejtelmeiben, az úgy gondolhatja, hogy „nem nagy eset” az egész. De aki tudja azt, hogy milyen nagy zsidó rétegnek egyedüli egzisztenciális életlehetősége a vásár, amelyet kis helyeken tartanak meg, az év bizonyos napjaiban, az nem legyint kezével és érzi, tudja, hogy ezzel újabb csapást mérnek a szegény magyarországi zsidóságra.

Olvasóink informálására meg kell írjuk azt is, hogy még a tollgyűjtés par excellence zsidós foglalkozást is kivették már a zsidók kezéből, mert a „toll-egykéz” épen úgy működik, mint a lóexport mecseri egykeze. De nem ártalmatlanabb az a zsidóteles „Hangya” támogatás sem, amely megteszi azt, hogy vásárok idején a szövetkezet árakkal teli autója, a zsidó boltos a tájával szemben áll meg és gyűjti maga köré a falvak népeit. Nem tendenciánélküli ez a vásárnapi rendelkezés sem. Így is lehet konkurrenciától szabadulni. Ha nem juthatnak el a vásárokra, — akkor jobban működik az „egykéz” meg a „többkez”, amely a szerencsétlen zsidó kizsákmányozására szolgál. Fáj látnunk, hogy a magyarországi zsidóságnak milyen életküzdelmet kell vívnia, mert a beszárvagott hitleri szellem ezt követeli. S nincs erőves hang, és kez, amely vétőt kiáltana. A belügyminiszter meg a miniszterelnök teljes igazságot ígértek, de sajnos, Diogénész lámpájával sem lehet ezt sehol megtalálni...

C. MORESTI

Kastiliai történet

1272-ben történt. A megduzzadt Tajo partján sétált egy toledói idősebb, fáradt spanyol-zsidó. Elmélyedten bandukolt, gondolataiba merülten. Késlelően hirtelen vad kiáltással a rohanó vízbe vetette magát egy szegényesen öltözött ember. Az odaszálló zsidó ember először megröbörölte az öngyilkosjelölt kimenteni, de minden igyekezete hiábavaló volt, mert a víz sodra erősebbnek bizonyult és az életuntat tovasodorta. Ekkor a zsidó hangosan segítségért kiáltott. Jöttek is emberek mindenfelől és a víz közepén újra feltűnt a fuldokló alakja, de a körülállók közül senki sem igyekezett a fuldokló ember segítségére, dacára annak, hogy nagyrészt erős fiatalok voltak. És az életunt nem sokára örökre eltűnt szemük elől. — Mialatt a partonállók azon vitakoztak, hogy vajjon ki lehetett a szerencsétlen, a zsidó észrevett egy batyut a parton, amelyet az öngyilkos hagyott ott. Felemelte, hogy megnézzék. Ekkor hirtelen fölmeg vette körül és hangok hallatszóttak: „Látjátok ezt a zsidót? Nem akarja megmenteni ezt az embert, bár megtehette volna! De most a szerencsétlen hátrahagyott holmiját akarja megkaparintani! Fogjátok meg! Adadjuk az igazságszolgáltatásnak!”

Az ernyővel megvédi a kalapját és kabátját, de... nem a bőrét!

Ezért naponta kétszer jól dörzsölje be a bőrét NIVEA-val, ettől puha, nyulékony lesz még ha nedves és hideg időjárás is van. A Nivea pótolhatatlan, mert az egyedüli krém, amely Eucerintet tartalmaz és ez a csodás hatásának titka.

Csak NIVEA a BÖRÉNEK

Huszezer font büntetés, mert egy lordra ráfogták, hogy zsidó

Lord Camrose „nem kicsi fiu”, ahogy mivelének szokták mondani nagyobb tekintélyű férfiakra. A lord a „Daily Telegraph and Morning Post” kiadóulajdonosa, tehát egyike a brit birodalom újságfejedelmének. Nos hát a lordot egy fascista lapban, az „Action”-ban John Reckett nevű ismeretlen újságíró azzal „vádolta” meg, hogy zsidó. A tárgyaláson a cikk írója bocsánatot akart kérni, de a lord nem fogadta el. A bíró a tárgyaláson kijelentette, hogy nem sértő dolog az, hogy valakit zsidónak titulálnak, de tekintetbe kell venni, hogy a cikkben a zsidó tökések, mint hazafiatlan és skrupulus nélküli egyéneket állította be és ezek után állította, hogy a lord is ezekhez a zsidókhöz tartozik. Az „Action” képviselője Gerlad Gardiner természetesen azt állította, hogy nem lépte át a törvényes kritika határait.

A bíróság ítélkezett és a lord rágalmaszást súlyosan elítélte John Rackett-et. 12.500 fontot ítél meg lord Camrose-nak és 7500 font kártérítést a „Daily Telegraph”-nak. Ezenkívül a perkölteget is meg kell fizessék.

Számos tanulságot meríthetünk ebből az érdekes londoni perből. Az egyik: hogy Angliában is „becsületlenség”, ha egy lordot zsidónak deklarálnak. A másik: hogy a felöltöten rágalmaszást olyan horribilis összeggel marasztalják el, amit „megemleget”. 20 ezer font meg Angliában is hatalmas összeg, ami nálunk majdnem annyi millió lei. Csak

mégis van szépségihája az ügynek. És pedig az, hogy lord Camrose lezsidózása valóban igazságtalan volt. De mikor lesz az, amikor súlyosan elítélnék majd valakit, aki sértő szándékkal egy zsidót fog „lezsidózni”?

Van annyi pénz a világon büntetésekre, ami elegendő volna azoknak a pénzbírságoknak kifizetésére, amelyet ki kellene fizessenek azok, akik naponta sértegetik a zsidóságot!...

A reformrabbik nem változtak meg negyven év alatt

Negyven évvel ezelőtt, amikor Herzl ki-mondta azt a varázsszót, hogy „mi zsidók nép vagyunk”, akkor a liberális érzelmű rabbik azt prédikálták, hogy ne is gyűljenek össze a zsidók nemzeti akarata nyilóantására. Ezeket a rabbikat „protestrabbiner”-eknek nevezték. Mintha azt mondták volna, hogy amikor Cionról beszélnek ezek, a világról sem gondolnak Cionra. Szerencsére voltak olyanok is, mint a mohilever rebbe Bialystokban, Zadok Kohn Párisban, Ruff Memelben, Gaster rabbi Londonban.

Negyven év alatt sok minden történt. Jő is, rossz is. A zsidó tömegek azóta hatalmas vándorlást végeztek. Észak és Délamerikába, Délafrikába, Birodalsamba, Franciaországba. Igen, ide vándoroltak, de Palesztinába hazatértek. Sajnos, most a brit hatalom fővárosában, egy „protestrabbini” elfelejtette mindazt, ami negyven év alatt történt és újra kezdi elülről ezeket a naivságokat. Akarsék Herbert Samuel furcsasága, aki mint első fő kormányzó a felkelők élén álló muftit kinevezte s most azt propagálja, hogy

megszökik. Akasszuk fel! Most mindjárt, a legközelebbi fára. Csak ez helyes, ez lesz a legjobb, amit tehetünk!”

— Felkaszant! — zugta a tömeg elragadtatással. Megragadták szegényt és a partra vonszolták egy fa alá. Ott rögtön mezalakult a „bíró-ság”, mely öt férfiből állott, akik néhány perc múlva meg is hozták halálos ítéletüket. Örvöngőre lettek az emberek egy szíjat és a delikvens nyakára akasztották. Hirtelen nagy csönd lett. És e kínos, csendes pillanatban egy kövér bikanyaku ember, akinek mézsáros kinézése volt, a köpetkezőket mondotta:

— Zsidó! A nép bíró-sága téged, legjobb tudása szerint halálra ítél, mert nem kísérelted meg egy keresztény ember megmentését. Hiszen nem tetted meg azt, amire köteleze vagy s csak azért tetted ezt, mert pénzsóvár vagy és magadnak akartad a szerencsétlen vagyunkaját.

A zsidó mozdulatlanul tekintett a tömegre és a várt könyörgés és jajongás helyett az öreg magabiztosan, elgondolkozva nézett maga elé.

— Mitre gondolsz zsidó? — kérdezte a mézsáros kinézésű a szerencsétlen. — Mitért lettel hirtelen oly hallgatag?

— Nincs mit mondanom! — válaszolta. — Csak arra gondoltam, hogy vajjon mi történik az

legyünk mi kisebbség egy arab többséggel rendelkező államban. Egy reformrabb, ugy-látszik, a nemes lord nyomdokain halad, mert a zsidóságot modernizálni akarja, más-részt Palesztina sem kell neki. Mondjuk ki nyíltan: neki sehogysem kell a zsidóság — hát akkor miért lett rabbi. Talán csak azért, hogy — protestáljon Palesztina zsidó léte ellen?

Amikor egy francia beszéd kinos feltűnést kelt

Nem akartuk megírni amikor történt, hanem hetek múltával. Feltűnést keltett és ha megemlékezünk róla, csak azért tesszük, hogy a jövőben hasonló eset ne fordulhason elő. Feltűnést keltett az, hogy az oradeai nyugati szerződés hírközlés elnöke, amikor Tatarescu miniszterelnököt francia nyelven üdvözölte, nem tendenciózusan tette. Nem akarta ezzel azt mondani: hogy ime, 20 év alatt sem tanultunk meg románul. Ez a francia beszéd inkább az az asszimilációs relikvia, amely még békevilágból maradt meg egyenlően géroktos urban. Hogy fog „imponálni” bizonyos körökben, ha megtudják, hogy tudunk mi bizony franciául is. Pedig ezáltal jobb lett volna, ha csak „egyszerű” román beszéd hangzott volna el. Mert ha Tatarescu miniszterelnök Oradeára jött, akkor itt zsidónak és magyaroknak, mindekének románul kell üdvözölni őt. Ha az elnök nem tud, akkor akad még tíz-husz fiskális, meg ugyanannyi orvos, vagy tanár a nyugati zsidók között, akik persze felmondják azt a konvencionális három mondatot az állam nyelvén is. Ez a franciáskodás nagyon kellemetlen volt, még ha előbb valamelyik prefekturái tisztviselő ki is jelentette, hogy nem lesz semmi baj a francia beszéd miatt.

Nem ostorozás akar ez lenni, de ma, amikor amúgy is izzó az atmoszféra és kényes nebutárság a nemzeti érzékenységre, egyszerűen jobban kell ügyelni arra, hogy sem okkal, sem ok nélkül hasonló eset ne forduljon elő. Egy kis „eltulózás” volt ez az egész francia megnyilatkozás, amely semmi haszonnal nem járt. Szerintünk még nem lojalis polgár az, aki román nyelven beszél, de nem tartjuk illojálisnak azt sem, ha valaki franciául szólal meg. Ez az érzés a lelkek legmélyén van és tudjuk, hogy akár francia a beszéd, akár más, belül százpercentsen lojalitás tapasztalható. S mert így van, annál inkább nem szabad hasonló esetnek előfordulni. Még jó, hogy a legfelsőbb hatóság

gok — ahogy Incullet miniszterelnök helyettes mondotta legutóbb, meg vannak győződve arról, hogy mi lojalisk vagyunk. Már pedig ez tényleg így is van, magyarul, franciául épen úgy, mint románul...

Egy kiváló zsidó filantróp aranylakodalma

Ha zsidó portrékat rajzolnánk e lap hasábjain olombetűkből, akkor egyik leghaladabb téma volna: Reich József arcképét megrajzolni minden retusálástól mentesen. De nem szoktunk ilyen rajzokat csinálni s ennek oka egyszerű. Mert ha elkezdődne, akkor tudnánk az ardeali zsidó közelet jó néhány vezérééről szépet és jót írni, de lehet, hogy hamarosan a „tuladás” utvesztőjébe merülne és — megakadnánk.

Reich Józsefről, a szénsavgyárosról, az oradeai orth. hitközség díszelnökéről nem nehéz szépet és jót írni. „Békebeli” élet az, aminek mintaképe Reich József. Az a nagy-szerű self-made man, aki egészen szegény szülőktől származik, apja buvárra volt a vég-telen zsidó vízeknek, a Talmudnak és fiát is úgy nevelte föl ösztöndóval előzetl, ahogy igazi zsidók nevelték akkortájt — meg mostan is. Bocher volt, tanult és azután, mikor megnősült, nekiindult az életnek is, sok ambícióval és kevés anyagiakkal. De mire való a „jó ész” és logika? Kikereste azt a tere-numot, ahol még nem sokat jártak előtte és gazdasági téren olyan bázist szerzett magának, amelyre csak azt a kifejezést tudjuk legjobban használni: self made man. Egy ember, aki teremtett. De nem mondunk vele igazat, ha azt írjuk, hogy „magának” szerzett és itt a pont, ahol a magánélete és közérdek találkozik.

Társadalmunkban kétféle jómódu tipust ismerünk. Az egyik, aki magának teremt. Csak magának. A másik, aki a daldást hullatja másoknak is. Ha szegény embert kell talpraállítani, ott van. Ha intézményeket, javakat, kórházat, egyesületeket kell átszervezni a nehézségeken: ott áll és a mindenre alkalmas győzött, sokszor nem is cseppenként, hanem bőven adagolva juttatja a szenvedőknek és szülőkködkönek. Reich József abba a kategóriába tartozik, amelyik ad. És még hozzá, annak is magasabbrendű szeptájába.

A szívesen adókéba, akik nem immel-ámmal és nem azért adnak, mert „muszáj”, mert különben kínzák a falatot a szájából az éhesek. Reich József ad, mert ösztönösen érzi, hogy adni kell: nem az emberekért, hanem önmagáért.

Sokszor és sokat lehetne róla beszélni. Kiapadhatatlan talmudikus tudásából 40—50 évre visszamenőleg visszaemlékeznek és ennek tárházából az újabb generáció nagyon sokat tanulhat. S amellet nem egy lelkesedő lélek, ha valaki nem ismeri közelről, akkor azt hi-hetné, hogy cinikus és fölényes. Pedig mélyen érző és rezonáló lélek, aki hosszú évtizedek megfeszített munkáján is úgy tovastollott, hogy élettereje, munkaképe is förtelen. Köz-életben mindig puritán volt, hitközségi el-

Aranylakodalma jubiláló
REICH JOZSEF
az oradeai orth. izr. hitközség díszelnöke
ÉS NEJE

nökségének idejére esik sok nagy eseménye az oradeai zsidóságnak. S az is szerencsés kézzel oldotta meg, az égiek is segítettek, hogy szerencse kísérje közéleti munkáját is.

Most, hogy élete párjával, szül. Gutt-mann Hannával aranyjubiläumát üli ház-aságának, örvendezik alkalom ahhoz, hogy megemlékezzen róla és mindarról, amit róla gondolunk. Élete párja jóban, rosszban kitartott vele mind a mai napig, egy fél évszázadon keresztül s sokban hozzájárult ahhoz, hogy Reich József egy a társadalomban, mint a közgazdasági téren elért nagyszerű eredményeit kiüvithatta, szorgalmával, család-életével, hiszen mindenben és mindenkor családjaért dolgozott aranylakodalma ülé-élete társa. Ott volt mellette akkor is, s együtt szenvedték át, amikor a világháboru-ban Gerő fiuk tragikus módon halt hősi halált.

Tudjuk, hogy szerénysége tiltakozni fog ellene, ha olvassa, hogy „cikkkel” írunk róla, mert szerény is amellet, aki nem szeret „sze-repelni” s csak mi tudjuk, hogy hány-szor kell elhallgatnunk nevét, amikor adott és nem akarja, hogy tudják.

Nagyszerű szív, nagyszerű ember, meg-érdemli, hogy ritkaság jubileuma alkalmá-val itt e lap hasábjain hangoztassuk, hogy megérdemli az emberek becsülését és szere-telét: mert élete, munkája, szíve predesztin-álják arra, hogy az igazi zsidó ember min-ta és példaképe legyen.

Az aredali zsidóság csak utólagosan tudta meg az illusztris házaspár gyönyörű ju-bileumát, amelyet Reich József és neje szűk családi körben ünnepeltek meg. Reich József általában ismert és nagybecsült szemé-lyét, aki egyike az országgrész legjótékonyabb vezetőfértainak, s aki a közgazdasági életben is szép pozíciót tölt be, számosan üdvözölték a ritkaság jubileum alkalmából. Most, hogy szerény csokorba szadtuk, amit róla tudunk meg, főben fogják szeretettel megnyilatko-zásával Reich Józsefet és hitvesétársát ház-aságuk ötvenedik aranyjubiläumai fordulóján felkeresni.

Lapunk szerkesztősége ezuton is kife-jezi a jubiláns házaspárnak felülszintebb jó-kívánságait, adja a Mindenható, hogy gyé-mántlakodalmukat is együtt ünnepeljék.

OLCSÓ ÁRUSITÁST MEGKEZDTÜK DEUTSCH POSTÓÁRUHÁZ ORADEA, STRADA AVRAM IANCU 4.

Wasserstrom Sándor franciaországi riportsorozata: A párisi világkiállítás szentföldi pavillonjával Önálló részesei vagyunk a népek teremőerejének

A román pavillon egy dolgozó nép és a cseh, egy demokratikus, kulturált nép megnyilatkozása. — A zsidó pavillon egy megújuló öreg nép ifjuságának országépítő heroikus munkáját bizonyítja. — A pavillon udvarán a látogatók valódi szentföldi termékeket kapnak.

Néhány nap múlva bezárul a párisi világkiállítás. Sietnem kell jegyzeteimmel, amelyeket most már itthon dolgozok fel, mert ha nem, akkor „lekeések”. Ezért már sok-sok mindent el is hagytok, ami általában az egyes pavillonokra vonatkozik. De sokat is írtak már arról a 250 pavillonról, amely egy egész nagy város és tíz meg tízmillió ember látogatta meg a világ minden részéből. Sietek és ezért félbehagvom a francia zsidók történelmével és emlékeivel való foglalkozást, hogy elmondjam azt, amit a világkiállítással kapcsolatosan akarok ismertetni lapunk olvasóival.

Természetesen itt is előkerül a „zsidó szem-üveg”. 44 pavillon kell megnevezni annak, aki az egyes népek felvonulását akarja tanulmányozni a többi kétszáz a franciáké. Rövid az idő, mert hiszen ezekhez hetek, sőt hónapok kellene, azt csak a legfőbbekről akarok még néhány sort írni — ahogy én láttam. Azután elidőzik majd egy-kissé tovább a palesztinai pavillonról, amely nem nagy ugyan, de szívünkhoz oly közel áll.

A NEMET, OROSZ, CSEH ÉS ROMÁN
PAVILLON.

Beszélnék először a román pavillonról. Egy-ronalban van a palesztinaival. Hogy milyen szép és mennyire modern és hogy felélt mindazt, amit országunk, Románia reprezentál, ezt öfel-sége Károly királyunktól kezdve minden látogató elmondotta és meg is írta. Elegáns, szép épület, eredeti és nagyszerű adja mindazt, amit gazdaságban, iparban, kereskedelemben, kulturában jelentünk. Egy életerős, lelkes és dolgozó nép kaleidoszkopia. Az előcsarnokban Károly király monumentális szobra fogad bennünket, míg a pavillon három emelete a leghatásosabb propagandás eszköze a meg-nagyvobodott Romániának...

S ha már annyire elvagyunk ragadtatva a román épülettől, hátáltnak volnánk a kisantantbeli jószomszédunknak, a cseheknek, ha üvegűből és vasból épült ragyogó épülettük ne dicsőírnék meg. A csehszlovákiai iparnak olyan grand parádéja ez, ami minden egyes nézőt elragadtat. Tehetséges nép a cseh és nagyon rokonszenves. Aki eddig ezt nem tudta, (mi tudjuk), annak nagyszerűen lealta név-jegyet ezzel a kiállítással. Nem tüntet sem dimen-zióval, sem belső elrendezéssel, de komolyan adja izeltőlül azt, amire büszke is lehet. Egy kulturált és demokratikus érzelmű nép megnyilatkozása.

A német pavillon monumentális. Az épület homlokzatán két óserőtől és óserotkától duzzadó férfi és nőalak. Belső a pavillon nem sokat mond. Kutatóm magamban, hogy „elfogult” vagyok a né-metekkel szemben? Azért nem tiltakozom, mert valóban nem őket adja. Nem lehetünk

annóra elfogultak, hogy ne ismerjük be ennek a népek nagyszerű ipari felkészültségét, rendszere-tét és nagystíliu nemzetgazdasági életét. De mint-ha itt nem nagyon akart volna brilliozni. Az épü-lettel igen, de amit felvonultat benne, azal már kevésbé. Nincsen benne antiszemita propaganda, ha csak azt a nagy üvegkirakatot nem vesszük annak, amely a „mai strandéletet” mutatja be, ahol erősen sémita kinézetű emberekkel, nőkel és férfikkal vegyes, mintha a zsidó „erotikát” és „renyhéséget” akarná jellemezni, holott... no de hagyjuk. Ez mégis német terület és nincs is mit dicsőírnünk, hagyjuk és menjünk tovább.

Nem a zsidó „destruktív” szellem mutatkozik meg bennem, mint megrögzött polgári mentalitás emberben, amikor azt írom, hogy az orosz pavil-lon lenyűgöző hatású homlokzata több erőtel és akaratból duzzad, mint a német. A sarlót és kalapá-csot tartó férfi és nő, valahogy valóban a Munka himnuszát zengi. Belső a pavillonban szin-tén sok a statisztika, sok a kép, mintha rejtgetni akarná azt, ami a képek mögött van. Vagy azért mert túl sokat adhat, vagy pedig mert keveset. Csak a gazdag és szegény ember rejtgetni gazdag-ságát, vagy szegénységét, a „fölszítást” nyíltan kiáll. Az oroszok sem hozták azt, amit vártam tőlük. Valami lenyűgözőt, valami egészen renki-vült. Igaz, hogy a dnyeprosztróit turbinákat nem hozhatták el Fűrészbe, csak képeken.

Menjünk tovább. Megállok a japán pavillon előtt. Akkor indult a kínai-japán háború, de egyelőként még relatív nyugalom volt. Még exoti-kum volt, ami japáni, de most már tudjuk, hogy a mosolygós és sunyi sárga arcokon belül — mennyi gonoszság van.

Talán szimbolum, vagy véletlen, hogy az em-berlelenez pavillonja mellett van a palesztinai épület, amelyről beszéljünk egy kissé bővebben:

„ISRAEL EN PALESTINE”

Ez a felirás áll a homlokzaton. Ami azt je-lenti: a palesztinai zsidók pavillonja. Híta megőtt komoran áll a szovjet pavillonja, átellenen a Haradik Birodalomé. Stílus nem kimondottan zsidó, inkább egészen modern. Ugy néz ki, mint egy szép tel-avivi villa. Uralkodó színe: a kék, meg a fehér. Ha öreg áll előtte, eszébe jutnak a tallisz színei, ha egy cionista ifju nézi, akkor ten-ger kék víze, meg a Libánon hófehér csucsaira emlékeztet. Ki építette? Külső munkáit Tamir, a belső architektúra, a kiállítási tárgyak rendezése és a fontomázás Saposchnikofé — El Chanani — műve. Hivatalos neve alatt áll még héber betűkkel is: Erec Jisrael.

Van benne valami dac, hogy itt vagyunk. Éo-

századokon át csupán objektumok voltunk. Most azonban részben a mi akaratunkból, másrészt, mert reánk kényszerítették: öntudatosan valljuk és hirdetjük, hogy itt vagyunk, építünk, magunk-ért, magunknak. Nekünk is van már sajátos vilá-gunk. Ha kicsi is, ha embrionális is, de a miénk. Jól van, hogy ilyen kicsiny, ilyen szerény, ilyen meghúzódó. Pavillon des Juifs. Sokat mond ez az épület a párisi nagy bábeli zürzavarban.

Itt látjuk, amit talán nem mindig érzünk. Ön-álló részesei vagyunk a népek teremőerejének. Nem népekbe beoladót névelenek. Itt nem csu-pán bűnünket teresztik ki, (nincs több, mint a többi népeknek, talán kevesebb) hanem erőneink állanak a kirakatban. Mi is itt vagyunk, ezt mon-dja szerényen, de nyomatékosan a palesztinai pa-villon.

MI VAN A ZSIDÓ PAVILLONBAN?

A kiállítás idején a világ érdeklődésének hom-lokterében állott Palesztina. A genfi napok, a zür-ichi világkongresszus idején különösen érdeklőd-tek a világkiállítás látogatói a palesztinai pavillon iránt. A néző az első percekben is látja, hogy mennyit fejlődött az ország, a világháború befeje-zése óta. S minden kizárólag a zsidók munkája ré-vén. Ott látjuk a dolgozó munkás ifjuságot, ahogy kiszárítja a mocsarakat, ahogy gondozzák a vete-ményes kerteket és gyümölcsösöket. Egy öreg nép megújodott ifjusága országot épít! — ez is le-hetne egyik mottója a zsidó kiállításnak. Az élet csodálatos ritmusa árad ki a pavillon látványlából. Érezzük a levegőt, amely csodás teremőerejé-vel teszi lehetővé, hogy a kiellen mocsarakból nagy városok és óásosok teremőerejének. „Hazzát” kell ta-láljon a hazátlan zsidó — ezt hirdeti a palesztinai humusz és ezt a humusz nem takarhatja be egyetlen európai vagy ázsiai „szél”-nek számumja sem! Nem tudom, ez érzi-e minden látogató, amit én. Az bizonyos, hogy folyton jönnek a látogatók és ennek a másik irányban kifele: miközben alap-osan megsemmélnék mindent.

GRAFIKON, AMELYNEK ELTAVO-LITÁSÁRÓL A NEMETEK INTER-VENIÁLTAK

Ott látjuk Herzl és Nordau mellszobrát, ele-tüket, működésüket és munkájuk eredményeit. Majd az a híres grafikon, amelyért a németek interve-niáltak, hogy távolítsák el onnan. Én még láthat-tam. Kimutatás arról, hogy a 83.000 német zsidó merre szedlet szét a világban és hányan kerültek közülük Palesztinába.

De ott van Sokolovnak, Bialiknak és Lord Bal-fournak szobra is. A falakon a jelentős írásk kö-zött: a Balfour deklaráció (A „Népink” nemrég közölte facsimilében ezt a jelentős írást) A leny-gyel zsidó nyomor megdöbbenő adatait s vele szemben a feltámadó szentföldi lélekűdés jele-nei. A bejáratnál szemben harminc négyzetméteres fotomontázs mutatja a munkás és vidám chaluco éneki diadalmas előnyomulását a föld végleges meghódítása felé. Itt egy grafikon, hogy 1955 óta mennyi pénz investált a világ zsidósága Palesztinába. 1920 óta 285.000 zsidó pándorolt be. Tel-Avivnak, a nagy zsidó centrumnak életét is itt látjuk képeken. Az új kikötő építésének lázas tempóját. Dizengoff szobra körül csoportosulnak a tel-avivi adatok. Tel-Aviv büdészeje 25 évvel ez-eltől 48.000 frank volt és ma ötvenmillió frank.

A ZSIDÓ MUNKÁSOK GRAFIKONJA

Érdekes ez a táblázat. A világ zsidó munká-sainak munkaterületek szerint való megoszlását

tárja fel. Kelet-Európa országaiiban a zsidó munkások 4,4%-a foglalkozik földműveléssel, 4,3%-a építkezéssel, ezzel szemben Palesztinában 25%, illetőleg 25,5%. Ott látjuk a zsidó tengerészetre vonatkozó adatokat, hiszen a palesztinai munkásság egy és félszázalékát a zsidó tengerészet foglalkoztatja.

Rison le Cion munkáit, a keramikákat, a mezuákat, menorkát tartalmazó terena is érdekes látványokat rejtget. Itt látjuk a Jewish Agency propagandáját. Mottója héberül ott áll a bejáratnál: Itt látjuk, mennyi föld van magánkézben, mennyi a KKL-é, mennyi a Pica-é. Itt látjuk a jeruzsálemi egyetemre vonatkozó adatokat is. 1918-ban volt az egyetlen alapkövetéle, 1925-ben a felavatás, 1926-ban 34 professzor volt és 120 hallgató, 1930-ban 177 hallgató, 1937-ben a professzorok száma 100, a hallgatóké 751, akik több mint husz országból rekrutálódtak.

A PAVILLON KORÜL

A pavillon háta mögött a szabad ég alatt kis vendéglő van. Eredeti palesztinai ételeket főznek és jaffai narancsból készült szörpöket árúsítanak. Egy kis „óshaza”, ahol magabizvatosan, a város zsidó vándor azt a levegőt, amely után annyira vágyik. Elfog minden zsidót a nosztalgia, hogy végre odajuthasson. Itt látható annak a párisi zsidó könyvtárnak a sátra is, aki francia-zsidó irodalmi könyveket árúsít. Az udvaron szentföldi tájképeken kívül megtekinthető a Habima és Olhel állandó műsoradójának kicsinyített színpadjai is. A Habima színpadjáról An-Sky Dybukja, Guzkow: Uriel Acostaja, Levik Gólemje. Egy nagyon bájos zsidó leány ingyen parfümöt osztogat itt, kis üvegekben. A palesztinai mezők virágaitól sajtolják. Ez a zsidó munka izdás-sáccsáppjének — parfüme. Ez az „imáitál” — parfüm, mert az „eredeti” parfüm az, ami a chalu-cok homlokán kiverejtőzik — az országépítés nagy munkájában.

Boldog szüddélssel indultam tovább. A Louvrebán és Cluny muzeumban. Strassburgban és Trovesben a múlt szállott felénk. Itt a jelen dübörgő léptét halljuk. Van közöttük kapcsolat. Mert a múltból táplálkozik a jelen és — a jövő. A zsidó géniusz ott is él, a muzeumban, a temetőben, az ősi emlékekben. De él akkor és abban is, amikor a Théâtre des Champs Elisé-ben Hugo von Hofmannsthal darabját játszik. Reinhard pedig Offenbach „Párisi életét” rendezi. A koncertpódiumokon pedig Jehudi Menuhin, Bruno Walter szerepelnek. A Comédie Française Bernstein „Judith”-jét játssza, meg jön a Habima is. Az oroszok most nyílt kiállításán is zsidók szerepelnek. De ez a kis szerény pavillon mintha azt mondaná: tessék, leadtam négyévetem! Itt vagyok, élek, még hallani fogtok rólam. Olyasvalamit fogok felmutatni, ami nem jelent beugrást más népek kultúrájába, hanem ősi, eredeti, igaz lesz: — mint Palesztina ősi humusa és megújítható lehelő televénye...

— A nürnbergi törvények és Dánia. (Kopenhága). Az igazságügyminiszterium elrendelte, hogy a jövőben nem adhatnak ki a hatóságok olyan iratokat, amelyeket külföldiek igényelnek, házasságkötés céljából. Ez olyan esetre vonatkozik, amikor egyik fél sem dán illetőségű és olyan állam polgárai, amelynek törvényei különleges házassági előírásokat szabnak meg. A rendeletet azzal magyarázzák, hogy a dán hatóságoknak nem érdekük, hogy olyan külföldiek, akik nem tudnának összeházasodni határaikon belül, az ő közreműködésükkel juthassanak ehhez a lehetőséghez. Közlebbi felvilágosításul szolgál még az is, hogy különösen a nürnbergi és az angol házassági jog teszi szükségessé, hogy a dán hatóságok ilyen intézkedéseket tegyenek. Az egyik dán lap a következő felcímmel közli a rendeletet: „Német árják és német zsidók nem köthetnek Dániában házasságot.” Demokratikus lapok ama gyanujuknak adnak kifejezést, hogy a német hatóságok intervenciáltak a rendelkezés kiadása végett.

Egy csehszlovákiai rabbi ellen hazaárulás vádját emelik, revizionista-cionista volta miatt

Prága. — Az oderbergi hitközség rabbija ellen súlyos deliktum miatt vádat emeltek, amelyet a zsidó és nemzsidó lapok különféle képen kommentáltak. Dr. Blan főrabbi, a cionista-revizionista párt egyik vezére a köztársaság területén és az eljárás ellene eme tevékenysége miatt indult meg. Természetesen ez annál kellemetlenebb úgy reá, mint a zsidóságra nézve, mert egy rabbiállást tölt be és a csehszlovák köztársaság területén olyan elbánásban részesülnek a zsidók, hogy nem érdemelne meg a kormányzat egyetlen zsidótól sem, hogy bármit is tegyen az állam biztonsága ellen.

Dr. Blan terjedelmes levelet intézett egy bécsi zsidó újsághoz, amelyben leírja kálváriájának történetét és védelmet kér az üldözések ellen, amelyben revizionista mivolta miatt van része. Innen a távolból nem lehet ítéletet formálni az ügyről, de érzésünk szerint Blan dr. ártatlan. Az lehetséges, hogy egy rabbinak nem szabadna oly exponált pártban aktíve szerepelni, mint a Jabotinsky-párt, de ez még nem jelenti azt, hogy üldözésre méltó.

MI TÖRTÉNT JANUÁR 28-ÁN?

Ez év januárjának 28-ik napján a szomszédos Máhrisch-Ostrau-i politikai rendőrség nyomozó osztálya Oderbergbe érkezett, ahol megszállta az összes revizionista vezető lakását, lefoglalta a levelezést, könyveket és röp-cédulákat. Dr. Blan főrabbit őrizetbe vették és a rendőrség keményhárító osztályára vitték. Ott pedig a következő jegyzőkönyvet vették fel:

Az oderbergi dr. Karl Blan rabbi vezető tagja a „cionista-revizionista” és az „ujcionista” pártnak, amely egy burkolt fascista alakulat. Ezt a pártot egy volt orosz forradalmár és későbbi fascista vezér: Jabotinsky vezeti, ahinek az a célja, hogy a békeszerződések revizióját erőszakolja.

Ezt úgy akarja keresztülvinni, hogy egy-uttal társadalmi és politikai felfordulást is eredményezzen. E célból az egész világon csoportokat szervez, mindenhol gúnyosan emlékezik meg a demokratikus eszmékről és helyette a fascista diktatúrát eszményítik. Ehhez katonai erők is szükségesek és ezért saját zsidó légiókat is szervez. Jabotinsky a legnagyobb ellensége a cionista szervezet elnökének, dr. Chaim Weizmannnak és az ő általa inaugurált politikának és ő köthette meg azt a transfer-megállapodást a német kormányra, amely a palesztinai-német árutorgalomra vonatkozik. Csehszlovákiában is tisztára katonai alakulatok vannak, amelyeket a Hitler-Jugend mintájára szerveznek meg és Batár-eknek nevezik. Ezeket lengyel tiszték képezik ki. Míg az egész zsidó közvélemény elkecseregett harcot vis a Harmadik Birodalom ellen, addig Jabotinsky támogatja a német faszizmust és az is támogatja őt, anyagiakkal és morális eszközökkel. Innen van a revizionistáknak sok pénze is. A revizionisták

végcélja a brit birodalom tekintélyének aláásása a Földközi tengeren és a környező országokban, egy zsidó puffer államot létesíteni és olasz protektorátus alatt a német birodalom aspirációit elősegíteni. A revizionisták a nagy német gondolat legerősebb propagálói.”

Ez a feljelentés, illetve jegyzőkönyv szó szerinti szövege. Képzhetjük, hogy mennyi súlyos „árulás” van ebben. Ott, ahol demokrácia van, egy zsidó rabbi fascista alakulatokat szervez, amelyet német titkos alakokból fedeznek. Lengyel tiszték végzik a kiképzést. Anglia ellensége és a fascista Olaszország támogatója. A zsidó közvélemény ellensége és a többi. Természetesen mi tudjuk azt, hogy ezekből egy szó sem igaz. Mert ha mondja is Jabotinsky, hogy szervezni kell a zsidó ifjúságot katonai alapon, ez csak Palesztinára vonatkozik. Ott pedig maga a felosztási terv is zsidó önálló hadseregről beszél. De hogy a németekkel, vagy olaszokkal konspirálva, az képtelen állítás.

Ha az oderbergi rabbi hibát is követett el azzal, hogy tulleponálta magát a revizionista célokért, azért nem lett volna szabad annyira üldözni azokat, akiknek belátással kell fogadni minden pártállású embert. Az kétségtelen, hogy dr. Blanra a csehszlovákiai cionisták haraguznak, meg az asszimiláns cseh zsidók is, aminek hangot is adtak lapjukban, a „Rozvoj”-ban.

Az egyetemes zsidóságnak az az óhaja, hogy ebből a kellemetlen szituációból mielőbb kikerüljön a főrabbi, mert nem kellemes a zsidóságnak, ha valakire azt igyekeznek rá-síntni, hogy a német Gestapo-val áll összekötésben és ideálja a fascista diktátorok. Mi egészen másképen látjuk a revizionisták működését, amely sehohsem és semmi esetre sem állam, vagy osztályellenes, hanem tisztára a palesztinai közigazgatást és angol szisztémát ostromozza.

— București nagykereskedő keres 35—40 év körüli, izr. nagyon jó referenciákkal rendelkező és egy nagyobb háztartás vezetését vállaló házvezetőnőt. Német és lehetőleg román nyelvtudás is megkívánatik. Lehetőleg fényképpel ellátott írásbeli ajánlatok. „București” jelígre kiadóhivatalba keretnek.

— Megölt egy zsidó családot — baláira ítélték. (Varsó). A kielcei hadbírósg most ítélezte egy zsidó családot kiírt rablóbanda felett. Stawy faluban egy Schmuevitz nevű zsidó családot bestiális módon legyilkoltak és a tettesek közül Tadeus Krasinsky-t halálra, fivéréét életfogytiglani fegyházra, egy vádoltat 15 évre, egyet 10 évre ítélték. Egy vádoltat felmentettek.

— Innitzer kardinális kitüntette egy zsidót. (Wien). Innizer hercegecsék dr. Rudolf Löw udvari tanácsost kitüntette érdemeiért, amelyet mint pénzügyi meghatalmazott végzett és sajátkezüleg dedikált arcképet adta neki.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Strada Miron Pompiliu 8
Telefon: 440

„Népünk” cikkeinek utánnomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak:

Belföldön: Hitközségeknek és vállalatoknak	500 lei
Magasoknak egészve	— — — — 300 „
félve	— — — — 160 „
negyedve	— — — — 85 „
Külföldön: Csehszlovákiában	120—80, 45, 25 ck.
Magyarországban	— — — — 180, 95, 50 dinár
Magyarországon	— — — — 25—15 pengő
A többi államokban	— — — — 10—5 dollár

Naptár 5698

Péntek: Chesvan 24, október 29.
Szombat: Chesvan 25, október 30.

Heti szidra: חיי שרה
Heti haftora: ורמך דוד

Szombat kezdete:
üzet bezárás 4.54
Isteniszlélet kezdete 5.16
Szombat befejezés 6.09
Ros-Chodes Kiszlev bencsolás,
November 4—5-én, csütörtökön és pénteken
Ros-Chodes.

Dávid ben Gurion:

Milyen lesz az új zsidó állam szelleme?

A palesztinai cionista-executive elnöke és az ottani munkásság vezére Ben Gurion nagy cikkben írja meg a zsidó állam feladatát és többek között a következőket írja:

— Az új zsidó állam egyik legfőbb feladata lesz, hogy barátságos kapcsolatokot teremtsen az arab szomszédokkal. Amit a kis zsidó közösség nem tudott megvalósítani angol lenhatóság alatt, azt a független zsidó államban megvalósíthatja. A brit közigazgatásnak nem volt semmi érdeke abban, hogy az arabok és zsidók megértsék egymást és sok arab azt hitte (nem is indokoltanul) hogy Anglia nem is nézi rosszszemmel a zsidó-arab ellentéteket. De attól a pillanattól kezdve, hogy a zsidók maguk veszik kezükbe sorsukat, a legnagyobb erőszáitást kell legyek, hogy az arabok bizalmát és barátságot megnyerjék. Megpróbálják ezt megszerezni az arab kisebbség jó bándsmóddalval. A zsidók példát akarnak mutatni a világnak, hogy miképen kell kezelni a kisebbségeket. Az araboknak nem csupán azonos joguk lesznek a zsidókkal a zsidó államban. Kisebbségi jog — még nem minden. A zsidó állam mindent elkövet majd, hogy az arab munkás és paraszt életmódját emeljük. Az arab gyermekeknek modern nevelést fognak adni, az arab iskolákban az egészségügyi viszonyokat megjavítani, legalább olyan nívóra emelni őket, ahogy a zsidóknál van. A zsidó állam arabjainak jobb elvisezőnyok között kell élni, mint a szomszédállamokban élő araboknak. A teljes egyenlőségűsítés konzekvens politikája és az arab kisebbségnek nyújtott segítség csak az első lépés az arab-zsidó kiegyensúlyozás felé. A második lépés abból a segítségből fog állani, amelyet a zsidó állam

fog nyújtani a szomszédos arab államoknak, Szíriának, Iráknak stb.

Az arabok barátsága arányban lesz a zsidó hatalommal és azokkal az előnyökkel, amelyet a zsidók nyújtanak majd. Egy gyenge zsidó közösséggel, amely angol lenhatóság alatt áll, sohasem kötnének barátságot az arabok. De egy jól szervezett zsidó állammal, amely erős és igazságos, bizonyos, hogy barátságosak lennének az arabok. A rendről is gondoskodni fog a zsidó állam. De nem lesz azért militarista. A gyermekek és az ifjúság a munka szellemek megfelelő nevelésben fognak részesülni, a polgárok pedig a zsidó állam érdekében és szellemében kell dolgozzanak.

A zsidó ifjúságnak, a mezőgazdaságban a tengerészekben, az iparban, a repülésben, a technikában, a tudományban és művészetben kell majd kiválóat alkotni. De egyidejűleg a szervezett önvédelem katonái is kell legyenek. Egy polgári gárda, modernül felszerelt, kell mindenkor rendelkezésre álljon és örkődjön a belső és külső béke felett.

Nem tőrünk majd fegyvertelent, nem tőrünk majd sem zsidó, sem arabellenes propagandát, hullágnak és bűnözők, nemzetiségére való tekintet nélkül meglesznek bosszulva, s üldözöttek lesznek.

Igy ír Ben Gurion és bárcsak a gyakorlat mutató meg, hogy szavainak érvényt tud szerezni.

Abesszínia fekete zsidói. (Róma).

Lessona Alessandro gyarmatügyi miniszter kihallgatáson fogadta Guido Zwi mérnököt és Carlo Alberto Viterbo ügyvédet. Memorandumot adtak át, melyben az abesszínai falasák helyzetét tárták fel az azok megszervezésének módját proponálják. Viterbot annak idején az olasz hitközségek küldötték Abessziniába, hogy ott tanulmányozza a falasák életét és szervezze meg Addis Abeba és Direaud zsidó hitközségét. Viterbo 1936 augusztusától 1937 márciusáig tartózkodott Abessziniában és a távoli Gondar zsidó falasáit is meglátogatta. Lessona miniszter annak kérdésével foglalkozik, hogyan lehetne iskolaszervezetet létesíteni a falasák részére. Lessona miniszter ígéretet tett, hogy alaposan tanulmányozni fogja Viterbo ügyvéd előterjesztéseit, amelyet az olasz hitközségek nevében tett és megígérte, hogy lehetőség szerint teljesíteni is fogja.

A csehszlovákiai emigránsok sorsa.

(Prága). A „Lidové Noviny” lap írja, hogy a belügyminiszterium nem ad tovább tartózkodási engedélyt az emigránsoknak, ha arra a területre nem költöznek, amelyet előírnak nekik. Ha nem fogadják el ezt a rendelkezést, akkor kiutasítják őket a köztársaság területéről. Ez az utóbbi napokban tizenhat emigránssal történt meg. A lap megjegyzi azt is, hogy azon helységekből, ahova utalják az emigránsokat, élelmiszer és lakáshány miatt nehezen lehet elhelyezni ezeket az emigránsokat.

— Egy 60 éves nagykereskedő keres házasság céljából szigorúan orth. özevgy gyermektelen asszonyt, esetleg férjezetlen nőt 45—55 évig. Némi hozomány megkivánatik. Érdeklődni: Schwarz Dezső Senta Kralja Alexandra 12. Jugoslavia.

— Paraguay kormánya is antiszemita. (New-York). A zsidó hitközségek panasszal éltek a paraguay-i kormánynál, mert a hatóságok számos hitközségi tagot kiutasítottak. Vannak közöttük olyanok is, akik harminc éve ott laknak és vezetői az ottani zsidó életnek. Ugy vélik, hogy egyenesen zsidóellenes éle van a kiutasításoknak, annál is inkább, mert számos emberre ráfogták, hogy „kommunista” üzelmekben vesznek részt. Kétszáz család fél attól, hogy kiutasítsák őket. Az Egyesült Államok kormánya állítólag rövidesen intervenciálni fog a paraguay-i kiutasítás előtt állók érdekében.

x BUCUREȘTIBEN ha jól és olcsón akar étkezni, keresse fel Herschkovits Samu orth. kóser panzióját, Calca Rahovei 24. alatt (Tribunal mellett).

— A lengyel egyetemek rektorai diszciplináris uton fognak eljárni a sztrájkol zsidó diákok ellen. (Varsó). A sztrájkot, amelyet október 14-én kezdeményeztek a gettopadok bevezetése ellen, a mai napig maradtlanul keresztülvizsik. A varsói főiskolán sztrájkosokat állítottak fel. Több mint ezer diák és diáklány összegyűlt a Prága külvárosban levő diákothonban. Az épület előtt sok nem-zsidó demokratikus érzelmi diák gyűlt össze, akik szimpatizálnak a „vértelen harc”-cal. A sztrájkolók egy napig éhségsztrájkoltak is. A zsidó parlamenti klub tagjai bátorító sorokat intéztek a diákokhoz, amelyben felszólították őket arra, hogy tovább küzdjenek a zsidó nép becsületéért. A varsói egyetem rektorai elhatározták, hogy a zsidó hallgatókat, akik nem akarnak ülni a getto-padokba, diszciplináris uton fogják megfenyíteni.

— Costa Ricában veszélyben van a zsidók települése. (New-York). San Joséból jelentik az „Associated Press”-nek, hogy a „Refugees Economic Corporation” számos zsidóknak, akik Németországból menekültek, földjüket, amit vásároltak, telekkönyvileg nem akarják átvezetni, mert nem felel meg a nemzeti szuverenitásuknak. A vitát végleg a costa-ricai legfelsőbb bíróság fogja eldönteni.

— Clujon ha jól akar étkezni, úgy keresse fel az ardeali zsidóság közkedvelt találkozóhelyét, a Mátyás éttermet, Calca Reg. Ferdinand 49.

Gondoljon egészségére!

Lássa el magát **SENLASLO** (Szt. László) fertőtlenítő toalettzappannal **DENTONAL** fogpasztával Üdít — Fehérit — Fertőtlenít!

Háziasszonyok öröme

Specialis szerkezet! Minimális fa fogyasztás!

A masszív „ELITE”-tűzhely leber zománc kivitelben. — Tűzűző schamottheliséssel.

Szántó, Oradea

Zephir kályhagyár, esslingeni faredőnyök, acél lemez-redőnyök

Kérjen díjjalan árjegyzéke!

Látogassa meg színyegkiállításunkat új helyiségünkben Str. Ep. Ciorogariu 4. Szébbnél szebb perzsaszönyvek, bel- és külföldi fonalak. — Szőnyeg javítósok. — Allandó tanfolyam

„ORIENT“

Schulhoi Emilné, Oradea, Strada Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

A római hitközségi választások. (Roma). Október 17-én folytak le a római hitközségben a képviselőtestületi választások, amelyek elé nagy érdeklődéssel néztek az egész olasz zsidóság. Különösen erős harcra volt kilátás, amelyet azonban az utolsó pillanatban sikerült elkerülni, különösen prof. David Prato főrabbi közbenjárására. Egységes lista jött létre a cionisták és nem-cionisták között. A jelöltek felhívást adtak ki, amelyben hivatkoznak arra, hogy a római hitközségnek milyen dicsőséges multja van és az egységre mennyire szükség van. Az új vezetőségnek, a felhívás szerint következő az elve: „Hűség az atyák vallása iránt, a kulturális fejlődés elősegítése, a szükségset szenvedők felségése és megértés a szeretett császári fascista haza iránt”.

Érdekes előadás a kazárokról. (Prága). A brüsseli Henry Gregoire orientalista jelenleg a Karol egyetem Konkakow intézetének meghívására Prágába időzik, ahol a kazárok történetéről tart előadásokat. Ez a sajtóság nép már régen foglalkoztatja a tudósokat, annál is inkább, mivel hiteles adatot találtak. A legtöbb tudós szerint is, a rendes időszámítás utáni második században egy tatár nép indult el hódító útra az Uraltól Déloroszországba és a Volga mellett, meg a Kaspi-tengernél több mint egy évezredig lakodtak. A bizanci udvar történetében is jelentős szerepet játszottak. A három mono-teista vallás hirdetői és ellenzői csapatok öszsze a kazárok földjén, amelyről Jehuda Halévi egy filozofus művet is ír és abban megörökíti ezt a harcot. III. Abdurhamas cordo-vai fejedeleme zsidó miniszterelnöke Chasidai ben Saprut és a tizenkét kazár-zsidó király utolsója: József között levelezés folyt a spanyol-mór uralom végfelé, amelyet a XVII. században találtak meg. Gregoire professzor előadásában a valódi és hamis adatok közötti különbséget taglalta. A feltevések szerint a kazárok ivadékaik azok a karaiták, akik a keleti zsidóságban mind kevesebb vannak.

Bevándorlási nehézségek Délamerikában. (Varsó). A lengyel kivándorlási hivatal értesítést kapott azokról a bevándorlási tilalmakról, amelyeket az egyes délamerikai államok életbe léptettek. Mexikóban például mindazok, akik turistaként idegen utlevéllel tartózkodnak ott, kiutasítás előtt állanak, ha csak nem tudják igazolni, hogy állásban vannak. A braziliai „Santa Rosa” kolóniára egyáltalán megtiltották a bevándorlást.

Az amerikai szakszervezetek újra megerősítik az anti-német bojkottot. (New-York). Az American Federation of Labournek 57-ik évi konferenciáján, amelyet Denverben tartottak meg, felszólították a munkásságot, hogy a továbbiakban is ujult erővel és határozottsággal harcoljanak a német áruk ellen és tartsanak ki a bojkott mellett.

Orth. kóser vendéglő és bodega

Izletes házi konyai, pontos kiszolgálás és olcsó árak

BERGER TIŞISOARA. Str. Preter 2

Nahum Goldman Bécsben. (Wien). Október 12-én a bécsi zeneegyesület nagyszabású határozatát tartotta meg, amelyet dr. Nahum Goldman képviselteték magukat a gyűlésen a kancellári hivatal, számos követtség, a hazafias front főtitkarsága, a Bné Brit páholy. Az előadás előtt fogadta Goldman a bécsi sajtó képviselőit. Október 13-án már Prágában volt, ahol kihallgatáson jelent meg Benes köztársasági elnöknel. Egyidejűleg a cionista szervezet nevében kondoleált Masaryk elnök halála alkalmából s megköszönte a Jewish Agency nevében, aminek a kisanant támogatta a Palesztina-kérdést a hatos bizottságnál Genfben. Ezután elmondotta az elnöknek a palesztinai helyzet további alakulásáról véleményét. Kirofalta a külügyminiszter is fogadta Goldman. A beszélgetésnél jelen volt dr. Angelo Goldstein kamarai képviselő is.

Szombatvédelmi törvény Tel-Avivban. (Tel-Aviv). A város vezetősége nemrégiben rendeltet dolgozott ki a szombati üzletzárrásra vonatkozólag, amelyet plakátokon adtak a lakosság tudomására. A rendelkezések betartását a rendőrség még nem kezdte meg. A rendelkezés értelmében hétköznapokon az üzleteket este 7-től reggel 5-ig zárva kell tartani. Ünnepnapiok előtt este tíz óráig tarthatók nyitva. Jaffa közelében lévő városrészekben az üzletek mindenkor 9-ig tarthatók nyitva. Szombaton valamennyi üzlet tartozik zárva tartani, még a foglalt-szalokon és tejüzletek is. Kávéházak és vendéglők ünneppnap előtti napokon és pénteken este tízig tarthatók nyitva. Szombaton délután tízig délután háromig. Jomkippurkor a vendéglők és kávéházak is zárva tartandók. Tisbeav előtti napon este hétkor kell zárjanak, de másnap reggel kinyitathatnak. Aki ezeket a rendelkezéseket áthágja, azokat tíz fontig terjedő pénzbírsággal sújtják.

Zsidó üzemek munkaszüneti napja Angliában. (London). A sunderlandi bíróság egy esettel kapcsolatban megállapította, hogy nem-zsidó munkások olyan üzemekben, ahol a zsidó ünnepeket megtartják, nem tarthatnak igényt munkabé megférése, ezekre a napokra. Azzal indokolták ezt, hogy egy zsidó tulajdonos ünnepnapiát tisztelőben kell tartani a vállalkozás nem-zsidó alkalmazottainak is.

Meghalt a palesztinai pionirok egyike. (Tel-Aviv). A napokban hunyt el itt 74 éves korában Mose Epstein, aki 1887-ben az első pionirok között vándorolt be az Erecbe.

Krisis a hollandiai cionista mozgalomban. (Amsterdam). A „De joodische Wächter” című cionista lap, amely a hollandiai cionisták hivatalos lapja, közli, hogy az executive több tagja decemberben lemond tisztviseléséről, mivel a zürichi világkongresszus által elfogadott felosztási javaslat után nincs állja a további munkájuknak és ha az alapokra való gyűjtést továbbra is propagálják, az ő munkájuk „fölsége”. A hollandiai executive poalé cionista tagjai viszont azt hangoztatják, hogy a zürichi rezolúció még nem jelentti azt, hogy a felosztás már végre is lesz hajtva és minden körülmények között meg kell várni a legközelebbi kongresszust, amelyen végleg eldőntik a Palesztina-kérdést. A nemrég megtartott ifjusági kongresszuson, amelyet a hollandiai ifjusági szervezetek tartottak, szintén a felosztás ellen voltak és el-lene vannak egy törpe állam létesítésének. Különösen erősen kikeltet a cionista vezetők ellen. Ezután határozati javaslatot fogadtak el, amelyben leszögezik álláspontjukat, mely szerint ellene vannak minden felosztási terv-nek, mert ha megvalósul, oly kicsi lesz és olyan gyenge, hogy az nem elegendő a zsidóság számára sem gazdasági, sem politikai, sem stratégiai szempontból. Követelik, hogy a mandátumot továbbra is tartsák fenn az ed-digi mértékben.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

BERKOVITSNÉ
(Oradeáról)

orth. kóser étterme
(a baia-marci rabbi hechsere)

BUCUREŞTI,
Str. Lipsyani 7.

Telefon: 462-91

Sococ hátamögött. Postavámmal szemben. **Életröngu erdőtul konuhai!**

Black bíró és a zsidók. (New-York). Az Egyesült Államok legfelsőbb bíróságához kinevezett Black bíró körül hetek óta nagy viták folynak főleg azért, mert szemé-re vetik, hogy a Ku-Klux-Klan tagja volt és így elfoglalt a négerekkel, katolikusokkal és zsidókkal szemben. Black ellen a nyilvános-ság előtt többször elhangzottak ezek a vá-dak, s valószínűleg ez elleni tiltakozásaké-pek Alamba állam Birmingham városának egyik zsidó ügyvédjét, a 24 éves Jerome Coopert táviratilag hívta meg titkárnak.

AZ UER NEPEGYETEMENEK MEGNYITÁSA BUCUREŞTIBEN. (Bucu-reşti). Már évek óta folytatja tevékenységét Bucureştiben az UER, hogy szabad lycceum-nak előadásai révén a zsidó tömegek szellemi nívóját fejlessze. Ez év október 11-én kez-dődött meg az előadások, amelyekben többek között a francia és angol nyelvekre haladó és kezdő kurzusokat rendeznek, megfelelő taná-rosokkal, román, német és francia gyorsírást, német, angol levelezést, kereskedelmi számla-nt, banltechnikát, rádiókurzust, reklámant és praktikus jogot. De lesznek filozófiai és szociális kérdésekről tartott előadások, azon-kívül a román zsidóság történetét is tanítani fogják, a jiddis és héber irodalmat, gazda-sági és kulturális, valamint ifjusági kérdésekről vitaesteket rendeznek. — Az ardeali vá-rosokban is hasonló rendszerű előadásokat kellene tartani megfelelő előadókkal és té-makörrel.

EGY BUCOVINAI FALUBÓL KI-KERGETTEK A ZSIDÓ KERESKEDŐT. (Cernăuți). Bilca községben Jankel Lebrer szatócsot a lakásán megrámadták és kövekkel addig dobálták hazát és üzletét, amíg felsze-delőzködött gyermekeivel és feleségével együtt és elmenekült a faluból. A bucovinai napilapok részletes tudósítást írnak az eset-ről és ezt a címet adják cikkeknek: „Vad-nyugati esetek Bilcában”. A hatóságok a rend helyreállítására közbéleptek. — Straja bu-covinai községben még a múlt évben elűzöt-t 30 zsidó család, a faluban csupán négy szegény család maradt, akiket most a szél-sőjobboldalú elemek felszólítottak arra, hogy távozzanak el a községből. — Radautiban az Afold Marin-uccai német gimnázium növe-ndeket molesztálták többször a zsidó járőre-keket, többek között Katz Pinkész nevű idő-sebb zsidó embert vérsére vertek.

FUCHS ILA angol nyelvtanárónő a tanítást megkezdte str. Rimanóczy 12.

„PRIM”
a fémtisztítók királya

Felix M. Warburg halála

Nincsen az ötmilliósi amerikai zsidóságnak olyan felnötte, de a többmilliósi lengyel zsidóságnak sem, aki ne mondaná el a „*boruch da jon emet*”-et, amelyet a baláreset hallatára kell elmondani minden zsidónak. Aki pedig már olyan messzire esett a zsidóság lényegétől, hogy ezt nem tudja, az a saját anyanyelvén kell elmondja: *legyen emléke áldott.*

Igen, legyen emléke áldott annak a Félix M. Warburgnak, aki hirtelen elhunyt New-Yorkban 67 éves korában és világraszóló típusa volt annak a világszerte áldástórszó zsidó filantrópoknak, akikből — sajnos — napról-napra kevesebb lesz. A lengyel gettóiban siratják, mert tengerenyi könnyet zártított

FELIX M. WARBURG

fel és siratják a brooklyni zsidókat, akiknek módot adott arra, hogy régi hazájuk utáni nosztalgia-jukat abban élhették ki, hogy ottmaradt svenydő testvéreiket szisztematikusn támogathatták.

Warburg Félix halálával harm írányban okozott újrt, amelyet nehéz lesz pótolni, mert nagyvo-nalúságával mindenütt a legelső elője volt. Beszéljünk előbb Warburgról, mint a gazdasági élet kimagasló alakjáról:

MINT BANKÁR

1871-ben született Hamburgban és 1894-ben ment ki Amerikába, ahol 1900-ban naturalizáltatta magát. Jakob H. Schiff leányát, Fridát vette feleségül s ezzel 1896-ban beltagja lett a Kuhn Loeb & Co. bankháznak. Kiváló pénzügyi szaktekinűtyé s az amerikai bankéletnek egyik legkimagaslóbb egyénisége lett. A bankház tevékeny részt vett az Egyesült Államok közzgazdasági életében és Warburg zsenialitása tette lehetővé, hogy ez a magán-bankház a legselő közé kúzdörte fel magát és nagy szerepet játszott abban a prosperityben, amely a XX. században a világ egyik legnagyobb gazda-sági hatalmává erősitette meg a csillagos lohogó 48 államát, az United States of Amerika-t. Ez a pá-ratlan tekintély és pénzügyi megalapozottság lehet-tel volna egy szűklátókörű nagykapitalista egye-düli kiélési formája, de a zsidóság szerencséjére, Warburg az „érzo” zsidók közé tartozott, amely tevékenységével beírta magát az ujabbkörü zsidó történelembe.

WARBURG MINT FILANTRÓP

Egyike a legnagyobbstíli filantrópoknak. El-nőke volt a „Federation of Jewish Charities”-nek, ennek a nagy karitatív intézménynek, de sokkal többet tett ennél akkor, amikor a világháború ide-jén a „Joint”-ot megalapította, amelynek elnöke lett. Ha csak egy szótot ragadunk ki a Joint csak-nem huszszentötöd tevékenységéből, akkor lát-hatjuk, mit jelentett Warburg működése és mun-kája. Számmillió dollárt, a mi pénzünkben csak-nem husz milliórd lelt adott a Joint az európai zsidóság felségítésére. És az ő praktikus „bankári” nagyonalúságára jellemző, hogy ezt nem „cedoko” alakjában juttatta el, hanem bankok és szövetkeze-tek útján, amelyek lehetővé tették, hogy sok szá-zszernyi tönkrement lengyel, román, német, lettorszá-gi és általában közép- és keleteurópai zsidó ujra összeszedhette vagyonkaja és munkarejének ron-csait, hogy ezzel megmentsse magát és családját az elpusztulástól. A Joint teit legfőbbbet az európai zsi-dóságsért és ezek a milliórdok azért kerültek ki az amerikai zsidók zsebéből, mert egy olyan megbiz-ható, nagyszerű, intakt férfiú állott az élen, mint

amilyen Félix M. Warburg volt. Nagyszerű szerve-zőképessége nem csupán a bankháznak nagyszerű kiépítésében mutatkozott meg, hanem a zsidó intéz-ményeknél, amelyeknek élén állott. Kezdeve a Joint-tól, végig azokon a jótékonyági és kulturális in-tézményeken, amelyek boldogok voltak, hogy egy ilyen férjtut mondhattak magukénak.

WARBURG A FIFTY-FIFTY LEG-ERŐSEBB REPREZENTÁNSA

Németszöghöl származott Warburg, abból a légkörből, ahol legelőbb volt a mult század máso-dik felében az asszimiláció, onnan került az ujvilág szabad és demokratikus légkörébe. De itt gyorsan „asszimilálódott” és idejében megérezte, hogy az uj idők uj tetteket követelnek. Julius Rosenwald, a nagy amerikai másik zsidó filantróp nem tudta tel-jesen átérzeni az uj idők követelte uj feladatokat és nagy nyagondt nem-zsidó célokra adta. De Félix Warburg nagy filantrópikus tevékenységben kívül, még a palesztinai építés munkájából is kivette rú-szét. Egyidőben elesen harcolt a cionista politiká ellen, de azért támogatta a palesztinai kolonizációt. Igaz viszont, hogy más zsidó kolonizációs tervekét is támogott és nagyrésze van abban is, hogy annak-idején az amerikai zsidóság ötmillió dollárt adott az Agro Joint oroszországi telepítő akciójának is.

A cionista vezeték természetesen tudatában volt annak, hogy Warburg megnyerése a palesztinai építő munkának nagy nyereséget jelentene az építő munkának Ezért Weizman, mint a világszervezet elnöke éneki tárgyalni vele és Louis Marshallal, hogy megnyerjék őket a cionista eszmenék. Ezek-nek a tárgyalásoknak eredménye volt a Jewish Agency kiegészítése fifty-fifty alapon, a nem cio-nistákkal. Tulajdonképen ennek a két nagy em-bernek kedvéért csináltak meg a Jewish Agency ötvenötven percents arányát. Warburg volt talán az egyedüli ebben a „nem-cionista” táborban, aki minden tekintetben komolyan vette, vállalta felada-tát. Több mint egy millió dollárt adott nyolc év alatt palesztinai célra saját pénztárából és nagy szolgálatot tett a mozgalom propagálása érdekében az egész világon. A Jewish Agency egyik legsúlyo-sabb és legaktívabb tagja volt. Amikor 1903-ban su-lyos válságban volt a cionizmus és Weizman lemondott, akkor Warburg és Melchett lord is lemondottak timentésükben, hogy igazolják azt, hogy hely-eslik Weizman lépését.

WARBURG ÉS A ZÜRICH AUGUSZ-TUSI NAGY NAPOK

Jellemzőül annak, hogy mennyire szívén vi-selte a zsidóság sorsát, megemlítjük, hogy idős kora dacára, ez a dúsagdad, az élet minden szépségét elérő férfiú pihenés helyett még most néhány héttel ezelőtt Európában volt, s a zürichi auguszti nap-okban tevékenyen részt vett a nagy munkában. Az utóbbi években többször ellentétbe került a cio-nista vezetékkel. De kemény egyéniség volt és nem hagyta magát befolyásolni, csak ha meggyőzték va-laminek helyességéről. Zürichben ő is a „nem”-et mondó táborába tartozott, de lassankint elsimul-tak az ellentétek és végül helyreállott az Agency-ben is a béke és egy-ség. Weizman és Warburg, két nagy férfiú a jelenkörü zsidóságának, megértették egymást utolsó találkozásukkor. Warburg különben az Agency adminisztratív komité elnöke is volt.

Milyen furcsa játéka a sorsnak, hogy Louis Marshal, az 1929. évi nagy zürichi események után, amikor a Jewish Agency megalakult és zavargások voltak Palesztinában: hirtelen elhunyt. Most pedig amikor egy forr és izzik minden, miután elhunytak a zürichi napok és ujra fegyver dörög a megszen-telt földön, amelyért a maga módján a világ legki-válóbb filantrópja és legnagyobb szívű embere is lelkesedett: hirtelen kiadott az ő élete gyertyája is.

1925-ben volt először Palesztinában, de azután is többször meglátogatta az épülő országot. Alapi-tója volt a Palestine Economic Corporation-nak, de a Jeruzsálemi egyemetet is bökézően támogatta és egyszer erre a célra is adományozott ötszáz ezer dollárt.

Félix M. Warburg halála valóban nagy újrt, hogy maga után. A XX. század egyik legnagyobb-szívű és legnagyobbstíli férfiú volt, akit a sors megáldott bőségesen anyagiakkal, de ezzel ő meg-tette népével szembeni kötelességét. De nem csak adott, hanem szerveztet is és milliók áldják halo poraiban is nevet, emléket, aki megsegítette a Joint útján a zsidóság százezreit és amikor kellett, a Je-wish Agency révén a palesztinai újáépítésnek is hódolva lett.

A lenyelt béka...

Ha nem volna olyan tragikus sokszernyi zsidó egzisztencia számára, akkor nevetni kel-lene azon, amit komoly szavakkal közölnek és tárgyalnak, csodalózással és megdöbbe-néssel. Azt írják ezek az újságok, hogy mióta Pop Valér levét megkapták az ardeali ipar-vállalatok, azóta rendkívül nagy kereslet van román etnikai származású mérnökötökben, üzemvezetőökben és szakembereökben. Az arde-ali iparvállalatok először logikusán keresni kezdtek munkanélküli román tisztviselőket, mérnököket, szakembereket. De akár-merre érdeklődtek, azt a választ kapták: munkanélküli e szakmában nincsen. Erőltek ezt embereket? Akkor, amikor a nyugati orszá-gokban milliószámra vannak, akkor nálunk egyetlen egy sincs. Képzzelhetjük, hogy meny-nyire irigyelhetnek bennünket, ezt a huszmil-lió lakossal rendelkező országot, olyan orszá-gokban, ahol minden egyes munkanélküli el-helyezkedése külön probléma.

De mit gondoltak vajjon a Pop Valér levél elolvasása után külföldön? Legalább is azt, hogy itt tejjel-mézvel folyó Kanadán van a kisebbségék elhelyezkedése szempontjából, viszont a többségieket erőszakkal kell elhe-lyezni. De az ardeali iparvállalatok nem ér-ték rá kutaigatni, hogy ki mit mond, hanem saját érdekekükben elmentek az ókirályságra és ott elcsalták az ottani vállalatoktól a többségi tisztviselőket, szakmunkásokat és mérnököket. Egy szép napon azt vették ész-re az ókirályságbeli vállalatok, hogy szak-emberek nélkül állának. Mit tettek? Elküld-döttek megbízottait Ardealba és mert ki-sebbségi munkanélküli könnyebb mégis látni a láthatáron, levitték őket, hogy a hiányzókat pótolják.

Hozhatnánk ezután sok példát, hogy mi is ez? Talán a régi francia négyes-nek egy figurája, ahol a rendező elmondja, itt az urak, ott az urak. Majd ujra helycsere. Er-telmellen táncjáték, ami kiment a diatból. De nem ugy az itteni vállalatoknál. A nagy táncrendező megirta táncrendjét és elindul-tak, itt az urak, — ott az urak — és csak ab-ban különbözik a hasonlattól — hogy itt még nincs vége a táncnak...

Nincs vége a táncnak és ez nem szórako-zás, hanem életbeugó események sorozata, amely feltorgatja a nyugodt fejlődés vonalát és a napi politika utvesztőjébe kényszeríti a közzgazdasági életet, amelynek pedig legna-gyobb ereje és prosperitásának legszentebb záloga: a biztonság. Viszont, a „miért nyeltük le a békát” címen elkönyvelt tanulságos mese lehet jó és szellemes, de egy ország éle-tében mégis kellenelene.

A véget nem ért táncot és a lenyelt bé-ka paraboláját elengedte volna az ország, amely a jobb és biztosabb jövőért küzd. S ebben a küzdelemben vállatvetve együtt halad minden komoly román, zsidó, magyar és német.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucureştiben

KATZ orth. kóser restaurant

Bucureşti, str. Carol 32. I. emelet

PALESZTINA

Mi lesz?...

Ezt kérde négyezer palesztinai zsidó. Ok a legilletékesebbek e kérdés feltételére: mi lesz? Ezeröttszáz millió fontot költ el most a brit világhatalom, hogy felfegyverkezék. Ezerszámra épülnek a repülőgépek és százezre a hatalmas páncélosok, amelyek a tengereket uralják. Gibraltár, Haifa, Singapur és Aden hadihíkövi acélholosszuszok, ahol hatalmas halibéri ágyúk ásitának, minden megmozdulásra feszülten figyelve.

Mi lesz? Ezt kérde 16 millió zsidó is. Mi lesz Palesztinában, ha a brit országnak néhány ezer arab franktörrel nem tud elbánni? Mi lesz a világból? — kérde az emberek százezreit, akik részt vesznek egy világkonferenciától és nem értik, hogy miképpen lehetséges ez a macska-egér harc, amelynek eddig a „macska” volt, amelyik visszavonult a sok his „egértől”.

A multi elmenekült, az arab terrorvezérek deportálás alatt vannak, benn a kis országban pedig hadsereg vigyáz a rendre. S még hozzá rosszul ügyöz! Mert harmincszor le kellett volna hengerelje ezt a sok franktörrel, ahogy eddig mindenféle és a mulban is megtette.

Miért kivétel a zsidók földje? Mi az a „varázs”, amely nem engedi lendülni az angol fejevet, hogy lesujtson. Aldás-e ez, vagy átok? A jobb jövő záloga, vagy a még jobb jövő biztosítéka? Mi ez, ha nem a zsidó öszszeség Palesztinára átranzponált tragikum, hanem gálumi szerencsétlenségünk folytatása?

Weizman sem értette meg ennek titkos rugóit — mondotta Zürichben. Ha ő nem érti, hogyan értsük meg mi? Pedig a bari-i olasz rádióállomás folyton uszit és mindenféle a gyűlölet hullámai tornyosulnak a kis ország felé, akkor kérjünk, miért tehetetlen az angol haderő és miért tétovázik az angol kormány? Bennünket rettentően izgat a kérdés: mi lesz Palesztinában és ki fog nekünk erről mielőbb választ adni, ha nem az angol kormány?

TILTAKOZÁS AZ ÚJ BEVÁNDORLÁSI TÖRVÉNY ELLEN. A Reuter jelenti Jeruzsálemből, hogy az egész palesztinai héber sajtó a legélesebb hangon tiltakozik a bevándorlási törvény módosítása ellen, amely teljhatalommal ruházta fel a főkörmányzót „azon idegenek számára megállapítására, akiknek megengedik az országba való bevándorlást”.

A lapok hangsúlyozzák, hogy ez az első alkalom, a Palesztina-mandátum fennállása és a Zsidó Nemzeti Otthon építése óta, amidőn hivatalos okmány és rendelet „idegenek”-nek minősíti a zsidó kolóniákat. A bevándorlási törvény módosítása általános megütöztetést váltott ki palesztinai zsidó körökben. A törvényjavaslat értelmében a főkörmányzó jogkörébe tartozik az egyes bevándorlási kategóriák maximális számának és a zsidó bevándorlás arányának a megállapítása is az egyes bevándorlási kategóriák keretében. A bevándorlási osztály vezetőjének kétes esetekben joga van megállapítani, hogy ki tekinthető zsidónak. A hivatalos lap most újabb kiegészítő részleteket közöl az új bevándorlási törvény kapcsán. A bevándorlóknak azon kategóriáját, amely eddig „rokonok” megjelölése alatt szerepelt, a 18 éven aluli hozzátartozókra korlátozzák. A törvényjavaslat az illegális bevándorlással foglalkozik. Eszerint az illegális bevándorlók befogadásáért, rejtegetéséért és támogatásáért súlyos büntetéseket ír elő a törvény. Ugyanez vonatkozik illegális bevándorlók becsempészésének kísérletére is.

A PALESZTINAI ZSIDÓSÁG VEZETŐINEK FONTOS ERTEKEZLETE. (Jeruzsálem). A Vaad Leumi, a palesztinai zsidó nemzeti tanács és a Jewish Agency ekzekutívájának tagjai a zsidó lakosság különböző rétegeinek képviselőivel együttes értekezletet tartottak Jichak Ben Zwi, a Vaad Leumi elnökének elnökletével. Az értekezlet napirendjén a palesztinai helyzetből adódó problémák és feladatok szerepeltek, elsősorban azok az intézkedések, amelyek az arab terror újabb fellángolása következtében váltak szükségessé. Az értekezlet keretében dr. A. Katzenelzon, M. Elias és Uziel telavivi főrabbi, a Vaad Leumi tagjai, beszámoltak genfi tevékenységükről, ahol a népszövetségi ülésnek kapcsán mint a Vaad Leumi hivatalos küldöttségének tagjai folytattak tárgyalásokat.

M. M. Ussisikin, a Zsidó Nemzeti Alap és a cionista A. C. elnöke, aki tudvalevően a felosztási terv nagy ellenzője, az értekezleten tartott beszédében élesen támadta a Vaad Leumi genfi delegációját, amely szerinte nélkül, hogy felhatalmazása lett volna arra, tárgyalásokat folytatott a felosztási terv kérdésében. A delegáció tagjai — mondotta Ussisikin — a felosztási terv hívei és ilyen módon nem jutottak objektív kifejezésre Genfben a palesztinai zsidóság közhangulata. Ussisikin végül kijelentette, hogy a Vaad Leumi nem jelenhet meg az angol vizsgálóbizottság

PETROL EGGER

Megszűntél a korpászt.
Meggátolja a hajhullást.

előtt mindaddig, amíg nem kérde meg általános népszavazás útján a palesztinai zsidóság véleményét Palesztina tervbe vett felosztásáról.

Az olaszok Palesztina-ellenes propagandája

Jeruzsálem. — A bari-i rádió leadóállomás pro-arab előadásokat küld az éterbe, amellyel, hogy angol és cionista-ellenes kijelentéseket tesz. A bari-i állomás mindjárt arab-arab politikát folytat az olasz kormány megbízásából és jellemző arra, hogy mennyire „jórterestű” az olasz kormány, hogy szerdán este bemondta előre, hogy pénteken újabb terrorakciók lesznek Palesztinában. Azt is bemondta, hogy a palesztinai kormányzat minden eshetőségre el van készülve. Rosszindulata főleg abban csúszosodik ki, amikor bejelenti, hogy Weizman drt rövidesen Palesztina királyává fogják kikiáltani.

Római jelentések szerint a tripoliszi arab előkelőségek Mussolinihez tiltakozó iratot küldtek, amelyben szolidárisnak jelentik ki magukat a palesztinai arabok és mohamedánok akcióival és tiltakozással a mandataris hatalom tulkapásai ellen.

A „Popolo d'Italia” rendkívül éles támadást intéz az angolok palesztinai politikája ellen. „Megdöbbenést keltenek a palesztinai angol tulkapások” — írja a lap. A lyddai repülőter felgyújtásával kapcsolatosan az angolok egész uccasorokat romboltak le büntetésül.

Az olasz lapok addis-abebai keltezéssel közlik azt is, hogy a mohamedán kádi a Népszövetséghez tiltakozó iratot küldött a mohamedánok nevében, amelyben az egész abessziniai mohamedánság nevében tiltakozik a palesztinai angol politika ellen. Ezt elküldötték különben a brit miniszterelnöknek, a palesztinai múltinak és a kairói és alexandriai arab lapoknak is.

Azt a hírt, mely szerint a mufti Rómában kapna letelepedésre engedélyt, a legerélyesebben tagadják és amint a mufti is kijelentette, neki a legkellemetlenebb volna, ha Európában kellene laknia.

FÜZÖ ÉS MELLTARTÓ legújabb modellekben ROSENZWEIG R. leányánál, JUST-nél szerzethetők be. Oradea, str. Ciorogariu 11. Főpostával szemben.

Közélet

Lezajlott az orth. Központi Iroda választmányi ülése

Október 26-án, hétfőn délután kezdődött Clujon az orth. Központi Iroda választmányi ülése, amelyet Wézel Albert főrabbi, irodai elnök nyitott meg. Nagy érdeklődés mutatkozott a gyűlés iránt, főleg az ardeali rabbikar részéről. Jelenvoltak a simleuli, sigheti, satumarei, veseuli, sibiu, targumuresi, reghini, uioarei, bistritjai, hidai, becleni, nasfalui, ruscovai, huedini, monostori és urdui főrabbi. Világi delegátusok: Joszovits Lipót Sighet, Scharfstein Jakab Arad, Ordentlich Ferenc Dej, Friedmann Ferenc és Schönbrunn Adolf Timişoara, Ullmann Miklós Oradea, Mandel Mór Targu-mures, Brummer Samuel Satumare, Grósz Mór Sighet, Weisz Gyula, Léwy Mór rabbi, Rosenzweig Emanuel Cluj, Waldmann Mór Crasna, Steinbach Juda Sighet, Schönberger Dávid Dej, stb.

Wézel Albert főrabbi elnök megnyitja az ülést, egyebet kér és akar látni és nem szethuzást az Iroda unjonnan megválasztandó vezetőségében, amely hivata van az ortodoxiának igen nagyfontosságú problémáit megoldani. Reméli, hogy a választmány tekintettel lesz az Iroda emiatt és fontos érdekeire, valamint súlyos anyagi válságára. Javaslatára a választmány a zászamadás kivizsgálására egy bizottságot küld ki. Freund Izrael reghini főrabbi elnöklet alatt, Joszovits Lipót Sighet főrabbi bizottsági tagok részvételével. Az ardeali Iroda súlyos anyagi válsággal küzd az elnök szerint, mert semmiféle kormánytámogatást nem élvez, holott a budapesti, pozsonyi, nagyvári és szubotzi irodák zavartalanul tudnak működni, mivel minden kormány megfelelő támogatásban részesíti.

Joszovits Lipót javasolja, hogy a megválasztandó központi vezetőség álljon egy büdzsét össze és terjessze a nagyválasztmány elé. Scharfstein Jakab követeli mindenekelőtt az al-elnöki állás betöltését megfelelő világi delegáttal és az anyagiak felhasználására egy világi bizottság küldését ki, mert ezek tudnának megfelelő anyagi bázist teremteni az Irodának. Egyebet kell teremteni, az anyagiak felhasználása érdekében is.

Frund Izrael reghini és Spitz Mayer bistritjai főrabbi hozzászólása után Friedmann Ferenc timişoari hit. elnök a választmányi tagok számának felmentését javasolja, hogy czeben keresztül a megfelelő kontaktus fenntartásuk a hitközségekkel és azok tagjaival. Sajnálattal látja, hogy a nagy hitközségek elég egy-két delegáttal képviseltetik magukat, ami azt jelenti, hogy a nagy hitközségek távol tartják magukat az Iroda életétől. A létszám-felmentést kooptálással látja keresztélyhetőnek.

Teitelbaum Joel satumarei főrabbi kijelenti, hogy az Iroda nem egy gazdasági intézmény, hanem vallási. Nem lehet a jelenlegi viszonyok között mindenkit kielégíteni. Az Iroda csak azokat támogatja, akik érdekében dolgoznak. Elejétől kezdve azon volt, hogy az al-elnöki állást betöltsék, az ismert módon. Nem ellenzi a választmány számának felmentését, de a hibát főleg az egyéni ellenségen okozza, mivel sokan fájdalommal, hogy helybe mások ülnek.

Rosenzweig Emanuel Cluj az alapszabályok rigorozus keresztélyítése mellett foglalt állást.

Hager Mendel veseuli főrabbi az összes hitközségek elnökeinek bevonásával akarja a választmányt kiegészíteni. Teitelbaum Joel főrabbi ezt ellenzi, mert ez árthat a vallásos irányzatnak. Ordentlich Ferenc szerint függetleníteni kell a bevételket a hitközségektől, de a főbbiktől is. Végül bizottságot küldtek ki, amely az anyagiak felhasználására vonatkozólag lesz hivata javaslatot tenni a plénum előtt.

Lapunk legközelebbi számában folytatjuk az ülésről szóló beszámolókat.

— A CLUJI ZSIDÓ PART az eddigiekől eltérően, nagyszerű népgyűlést tartott. Komoly és erőteljes munkára vall, hogy a tiltakozó jellegű népgyűlésen közel ezer öntudatos zsidó jelent meg az első hívásra. A nagygyűlés a zsidó szolidaritás, az egység és a demokratikus hitvallás jegyében zajlott le. Az elnöki megnyitót dr. Kertész Jenő helyesbort-elnök tartotta meg román és magyar nyelven, megemlékezve az elhunyt Félix Warburgról, majd a román demokráciához fordult, rámutatva arra, hogy az ardeali zsidóság nem helyezkedik el más, idegen pártkeretbe, hanem saját szervezetben építi ki zsidó életét. Dr. Fischer József tartományi elnök milyen szántó és gondolatokban gazdag beszédben egységre hívja fel egy a régi kipróbált, öntudatos zsidóságot, mint annak ifjúságot, mert csakis a tömörülés az, amely erőt nyújt a veszedelmekkel szemben. Dr. Herman Dezso az ifjúsági szekció nevében rámutat arra a lelkes munkára, amelyet az ifjúság végez a mozgalom kiépítése érdekében. Albert Nandor az iparoságot érdeklő problémákkal, míg dr. Kaszner Rezső a Zsidó Part magasabb célkitűzésével és Sélly Jenőné a nékek a Partban való bekapcsolódásával foglalkozik, mely bázist váltva ki a hallgatóság köréből. Farkas Mendi a vallásos zsidó munkások csatlakozását jelenti be. Ezután Szirmai István határozati javaslat betervezésével szólat fel utolsónak, amelynek felolvasása után dr. Kertész Jenő elnök bezárja a nagyszerű népgyűlést.

— AZ ORADEAI ZSIDÓPARTI reorganizációs gyűlésen megjelentek dr. Fischer Tivadar, a zsidó-part országos elnöke és dr. Marlon Ernő, az Újkelet főszerkesztője is.

A gyűlésen elnököl dr. Weisz Endre a vendégek üdvözlése után kifejtette a zsidó népi egység nagy gondolatát, rámutatott a tömörülésben rejlő erőre.

Ezután dr. Fischer Tivadar országos elnök mélyen szántó előadást tartott a zsidópart országos feladatáról, rámutatott egy erőteljes parlamenti képviselést szükségességre, kimutatta, hogy nincsen a zsidó életnek egyetlen olyan megnyilvánulása sem, amelyben ez a parlamenti képviselést ne hallatni szavát, akár a szombati munkaszüneti kérdésséről, akár a zsidó katonák, vagy tanúok szombati iráskészítéséről, akár zsidó egyének állampolgársági, munkavállalási, vagy a zsidó munkaadók megilletési lehetőségeiről legyen szó, vagy bármi egyébről, a zsidó parlamenti képviselést helyén van és szót emel olyan speciális zsidó érdekek védelmére, amelyek semmiféle más politikai párt magáévá tenni és megvédeni nem tud. Örömmel üdvözölte az elnök a reorganizációs mozgalmat és reméli, hogy a mozgalom utjából elhárul minden akadály, hogy azt zavartalan munka váltsa fel.

Dr. Marlon Ernő kifejtette, hogy a zsidó párt a demokratikus népkisebbségi pártokkal karöltve dolgozik a zsidó népkisebbség érdekében és amikor ezt teszi, nem hogy nem kerül ellentétbe az országban lakó többi népkisebbség érdekeivel, hanem épen ellenkezőleg azokkal együttesen szolgálja az egyetemes kisebbségi érdeket és jogvédelmet.

Utána Juszt Mósch, a Mizrahi ifjúsági szervezet országos elnöke fejette ki, hogy évek óta távol-tartja magát a zsidóparttól, mivel azt látta, hogy ott csak személyi marakodás folyik egyes választások előtt, vagy pedig a választások közötti időben teljes tüdénység van jelen. Most azonban reméli, hogy a legjobb zsidó erők fognak össze pozitív munkára.

Kesztenbaum Miksa kihangsúlyozta, hogy bár a mozgalom a gazdasági és szociális önvédelem jegyében akarja a pártot reorganizálni, azonban vezetői sobase felelkezzenek meg, hogy reorganizációs mozgalomban szem előtt tartásuk a zsidóságnak nagy tradícióit és a szentírásban lefektetett vallásos-kölessi alapelveit. A gyűlést dr. Weisz Endre zárószavai rekesztették be.

— AZ EGESZ VILÁG ZSIDÓSÁGA GYASZOLJA FELIX WARBURGOT. (New-york). Pénteken óriási részvét mellett temették el Félix M. Warburgot. Az egész amerikai sajtó hatalmas cikkeken foglalkozik az elhunyt nagy filantrop jelentőségével. Herbert H. Lehman, New-york állam kormányzója a

Eredeti közlemény.

Gyomor és bélbántalmakban szenvedőknek ajánlatos olvasmány

B. K. ur Timişoara I. követezőket írja nekünk: ... „Kérem, sziveskedjék címre még két üveg Gastro D-t küldeni. Az első üveget feleségem vette használatba és igen jól érzi magát. Évek óta bélbántalmak voltak és amióta Gastro D-t szed, semmi fájdalmat nem érez. En ez év januárjában egy gyomoroperáción mentem keresztül és szeretnék egy Gastro D. kurát csinálni, mert néha még érzek bántalmakat a gyomromban...” Gastro D. kurával a legmakacsabb gyomor-, bél-, epe-, vese- és májbetegedéseknél, valamint eredményeket sikerült elérni.

Gastro D. kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy megrendelhető 135 lej utánvétel Császár E. gyógyszeráránál, Bucureşti, Calea Victoriei 124.

következő nyilatkozatot adta a sajtónak Warburg halálával kapcsolatosan: „Mélyen megrendített és gyászba borított egyik leg-híbb barátomnak korai halála. New-york egyik legelőkelőbb és legkiválóbb fiát vesztette el, a világ pedig szegényebb lett egy jelentős és pótolhatatlan karakterrel”. La Guardia, New-york főpolgármestere a következőket mondotta: „New-york városa elvesztette egyik legjelesebb polgárát”. A Zsidó Távirati Iroda munkatársának Weizman a következőket mondotta: „Félix M. Warburg nagy polgár és nagy zsidó volt. Halála pótolhatatlan veszteség a világ zsidósága, Palesztina és összes barátai számára, akik közé jömagam is tartozom. Nemcsak a zsidóknak, minden jöembernek meg kell gyászolnia Warburg halálát”. Nagyszabású gyászünnepek voltak Jeruzsálemben, Varsóban és Berlinben is.

Jorga professzor antiszemitizmusa

Jorga a nagy tudós, volt miniszterelnök, aki az oxfordi egyetem „honoris causa” tőgáját is hordhatja, 1925-ben Valeni de Munte szabadegetemén, amelyet ő alapított, előadásokat tartott „Románok és nemrománok” címen, amelyen többek között a következőket mondta: „Mindazok, akik eleget tesznek az állammal szembeni kötelezettségüknek, akik annak fejlődésében együttműködnek a többséggel, azok sörte érezhetik magukat, ha az „idegen” szót hallják, amelyet nevük mellé illesztnek”.

Igy beszélt Jorga 1925-ben, viszont leg-utóbbi Jassiban tartott beszédében a Kulturliga kongresszusán azt követelte, hogy romanizálási zónákat állítsanak fel és kérte többek között, hogy a román templomok környékén 500 méteres körzetben ne engedjenek mást, mint nemzeti és kulturális román intézményeket. Tehát olyan „Ansiedlungsrayon”-t, amelyen volt 150 éven át a cári uralom alatt és amelyet 1818-ban a régi Basarabiában is bevezettek.

Filderman dr-nak a „Curentul”-ban kö-zölt cikkére Jorga azt válaszolta, hogy a „Neamul Romanes”-ben hosszú cikksorozat kezdett a zsidók ellen. A zsidók kizárását kívánja a kulturális és politikai életből és egy gettót akar újra építeni, amelyet részben sikerült eddig lerombolni. Jorga professzor legújabb cikkeiben pedig felszítja lapjának olvasóit, hogy bojkottálják a zsidó üzleteket, meg a zsidó iparosokat és ne menjenek be zsidó könyvtárakba.

Ilyen párfordulás észlelhető Jorga professzornál, aki állítólag az ország legnagyobb élő tudósa és volt miniszterelnöke.

Kérjen mindenütt
elsőrangú palesztinai termékeket:

Olajbogyóból készült LISZTA és izletes SHEMEN ételolajat.
Népszerű SHEMEN-MENORA szappant, amely gyermek és érzékenybőrűeknek egyaránt ártalmatlan.

ADIN, CARMEL, FLOWERS, GALIL mosdó-szappant - SHEMEN.
SHEMIEN-borotvaszappant.
Rison-le-Zionban gyártott arany és ezüst OKAVA-borotvapengéket.

Romániai főképviselet: **„HIRMO” Bucureşti, B-dul Domniței 3.**
Temesváron: **Kaldoru Marcel**, Str. Paris 5.
Brasovban: **Deutsch Zsigmond**, Str. Slt. Ioan 2.
Satu-Maren: **Fekete József**, Str. Berthelot 52.

Vitaminus narancs, citrom, banán, ananász, ethrog, mandarin és grapefruit **SHARONA**-szirupokat,
Rammal-Ganban gyártott **PALALU** alumínium edényeket.

Illó és éterikus olajok, valamint **FRUTAROY**-féle **eszenciákat** — Haifa.
LUCIO acélvitát — Petach-Tikva.
FRUTAROY-féle **100% Vanillint** — Haifa.
OKY karbonpapírt és **indigót** — Tel-Aviv.

Clujon: **Körösy Ibor**, Str. Nic. Jorga 19.
Oradeán: **London Armin**, Str. Millerand 9.
Str. Berthelot 52.

**Előfizetőink és olvasóink
figyelmébe!**

Lapunk szerkesztősége és kiadóhivatala november hó 1-étől helyiséget változtat. Uj címünk: **STR. MIRON POMPILIU 8. Mindenemű leveleket, átutalásokat és küldeményeket fenti uj címünkre kérünk irányítani.**

IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS A HARMADIK BIRODALOMBAN

Két német bíró találkozik az uccán és így szól: — Ma nagyon suljos esetem volt. Egy rohamos tagost al kellett itéljek egy évre, mert 12.000 márkát lopott...

Szól a másik bíró: — Nekem még nehezebb esetem volt. Egy zsidó állott előttem vádlotként és fel kellett mentenem — mert ártatlan volt.

A FRANCIA SZABADSÁG

Két zsidó találkozik Párisban. Az egyik kérdi: — Mi újság van? — Hat kiutasítási végzést kaptam eddig és ez nagyon lehangol.

— No és pégeredményben mit szándékszol csinálni? — Azon gondolkozom, hogy idehozom a feleségem és gyermekemet...

HOGYAN LEHETNE MEGOLDANI AZ OSZTRAK KÉRDÉST?

Most, hogy Hitler folyton be akarja kebelezni Ausztriát, egy lengyel hírsorsos így morfondíroz magában: — Ha én Ausztria helyébe volnék — mindent átíratnék a feleségem nevére.

MEG CSAK AZ HIANYZIK

Egy snorrer az utcáson koldul és rettenetesen köhög. Egy öreg ur megy el előtte és így szól hozzá: — Barátom, én orvos vagyok. Megadom magának a cimenet, jöjjön fel hozzám, majd én kigyógyítom a köhögéséből.

A koldus ijedten tiltakozik: — Még csak az hiányzik. Hiszen a köhögésből élek.

A RELATIVITÁS ELMÉLETE A GYAKORLATBAN

Két hírsorsos utazik a vonaton. Megszólal az egyik: — Nem észleli, hogy túl lassan megy ez a vonat?

— Nem, nem, inkább túl gyorsan halad, de tudja okai annak, hogy miért látjuk mi kétféleképen? Magának azéi lassu, mert szabadságra megy, én pedig azért látom gyorsnak, mert szabadságról jövök.

BETEG A KORHÁZBAN

A főorvos az asszisztenshez: Nos, hogy érzte magát a beteg? — Asszisztens: Ugy gondolom jobban van, mert látni akarja feleségét.

Főorvos: Nem, ha feleségét akarja látni, akkor még magas láza van...

BESZÉLGETÉS SZOJZETBEŰ

— Mit szól tovaris a mi orosz állapotainkhoz? — Nincs mit szólnom. Az egyedül amit nyugodtan mondhatok, épen az, hogy nincs mit mondanunk...

AMI A KIRALYI BIZOTTSÁGTÓL HELYES

Egy zsidó így morfondíroz magában: Nagyon helyes, hogy nem adják nekünk a stralom falát. Minek ez nekünk, amikor annyi hely van a világon, ahol most sírhatunk...

A NEMETEK CSONTOT GYUJTENEK.

Egy felhívás részlete Németországban: Mindenképpen az eldobott csontokat összegyűjteni. Aki ezt nem teszi, — az vigyázzon a csontjaira.

EGY TELAVIVI SOFFÓR ELMÉLKEDÉSE:

A rendőr megszólít egy gyorsan hajtó soffárt: — Ön száz kilométeres gyorsasággal halad úránknál, ezért büntelést kap... Soffőr: Honnan veszi azt, hogy 100 km. sebességgel haladok óránként, amikor összesen tizenöt percet megyek az autóval?

MIERT NEM KELL AZ AGUDANAK A „NEGEV”?

Megkérdezték egy agudistát, hogy miért nem kell nekik a „negev”. — Mert a szentírásban az áll, hogy nlo jhje negev b'jiszrael. (Negev — Palesztina déli része és negev „f”-el, pestist jelent, ami ne legyen Izraelben).

Bucuresti. — A fővárosban a hét folyamán három megrendítő zsidó tragédia történt. Herschkovits József 62 éves szobafestő nagy nyomora miatt felakasztotta magát. — Egy Abramovici Mihail nevű kereskedő a Luvru szállóban megmérgezte magát idegébaja miatt. — Egy Marcu Braunslein nevű bizományos összevesztett vadházastársával, Marta Butceával és leszurta. Az asszonyt súlyos állapotban szállították kórházba.

Páris. — A zsidó orvosok világkongresszusának előkészítő bizottsága elhatározta, hogy a második zsidó orvoskongresszust 1938 végére Párisba hívják össze. A kongresszusi irodát rövidesen Párisban fel is állítják. — Egy filmtársaság új film forgatását kezdte meg, amelynek címe: „Kol nidre” lesz, amelyben Josef Schmidnek, az ismert cernaúji énekesnek is jelentős szerepe van. Dr Robert Wiene állítja elő a „Dr Caligari” filmet is rendezte. A filmben nagy palesztinai tömegjelenetek is lesznek és számos hangulatos palesztinai felvétel. — A „Petit Parisien” berlini tudósítója szerint Németországban újabb antiszemita hullám kezdődik. Az NSDAP helyi szervezetei utasítást kaptak, hogy helyi viszonylatban minél nagyobb elannel szorítsák meg a zsidókat. A fajvédelmi hivatalban egy zsidógyógyi referenszt neveztek ki a zsidókérleés, végleges likvidálása érdekében, aminek célját már ismeri a világ. Különösen gazdasági téren akarják most a döntőcsapást mérni a zsidókra és ahol valamennyire még boldogultak, a detailkereskedelemben is olyan intézkedéseket akarnak megtenni, ami végleg tönkreteszti őket egzisztenciájukban.

Wien. — Franz Werfel „In einen Nacht” című darabjának rendezése után Max Reinhard Párisba utazott. Ott előkészíti az új filmet, amelyet Hollywoodban fognak forgatni. A címe: „A játékos”. Rövid párisi tartózkodás után New-Yorkba utazott Reinhard.

Brinn. — Az egyesült német színházak rendezésében Masaryk elnök emlékére nagy gyászszünet volt, amelyen Felix Langer „T. G. M.” címen nagy szavalóköröst is rendezett.

Antwerpen. — Haarlemben november 9-án nagy zeneest keretében előadják Wolfgang Fraenkel kantatáját, amelyen a szolista Lindber Paula asszony lesz.

Varsó. — Minsk Mazovieskben meghalt Les Farban asszony 106 éves korában, aki a varsói vajdaság legidősebb asszonya volt. Az asszony élete végéig a legjobb egészségnek örvendett. — A legutóbbi népszámlálás alkalmával Lengyelországban élő 5114000 zsidó lakosság közül 2752575-an, tehát 88%-a a jiddis elölte meg anyanyelvénél. — A varsói szociáldemokrata „Ruhmic” e napilap legutóbbi számában élesen állást foglal az antiszemita kilengések ellen. Ha a kormány nem vet véget erőlyes kézzel a zavargásoknak — írja a lap — úgy menthetetlenül a polgárháboru karjaiba kergeti az országot. — A varsói egyetem liberális és szocialista diákjai határozatot hoztak, hogy „degradált zsidó kollégáikkal való szolidaritásuk” arra indítja őket, hogy ok is a gettópadokban hallgassák végig az előadásokat. — Dambjében, Varsó mellett a zsidó Mordechaj Halpern házát megtímádó hulligánok ellen a szomszédság parasztjai vonultak ki, akik ugy helybenhagvták a támadókat, hogy hatot közülük kórházba kellett szállítani.

Liverpool. — Liverpoolban nagy ünnepek voltak az új zsinagóga felavatása alkalmával az elcsent zsidó hősök emlékére.

London. — Doncaster város zsidó polgármestere, Samuel Morrist, 53 évi közeleti munkásságának elismeréséül a város diszpolgárává választották.

Antwerpen. — A nemzetközi gyémántszimulákus elnöke Sir Ernest Oppenheimer, aki a délafrikai Kimberley város polgármestere, a gyémántkereskedők és csiszolók első nemzetközi kongresszusán vett részt és ez alkalommal a belga kormány kiíntette azzal a kitüntetéssel, amelyet ötvenévi annak adnak, aki a legtöbb munkahelyet nyújtotta belga munkásoknak.

Lublin. — A lublini vajdaságban a hatóságok olyan rendelkezést adtak ki, hogy az iparistületeknek a zsidó iparosok nem lehetnek tagjai. Külön szervezeteket ugyan alakíthatnak, miután azonban csakis elismert iparistületi tagok vezethetnek üzemeiket, a rendelkezés valójában azt jelenti, hogy a lublini kormányzóság területén a zsidó iparosok ezentul nem üzhetik foglalkozásukat, ami világoszerzte nagy megdöbbenést keltett.

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

— **HAMIS HIREK AZ ALBAIULIAI ZSINAGÓGA LEROMBOLÁSA KÖRÜL.** Az alba-iuliai emlékünnepele után a bucurestii jobboldali sajtóban olyan hírek láttak napvilágot, hogy Alba-Iulia egyetlen nagy zsinagógáját, amely az ünnepség közelében volt, a hatóságok miniszteri rendeletre lerombolták és így a város zsidóságá imaház nélkül maradt. A jelentés érthető megdöbbenést keltett országszerte, sőt a külföldi sajtó is átvette a bucurestii lapok nyomán az alba-iuliai zsinagóga lerombolásának híret. A való tényállás érdekében szükségesnek tartjuk a tendenciózus híreszteléseket megcáfolni és az igazságnak megfelelően a következőket leszögezni: **Nem igaz az, mintha miniszteri rendelet folytán Alba-Iulia egyetlen zsinagógáját a hatóságok az ünnepek előtt lerombolták volna.** Az történt csupán, hogy az ünnepségek körzetében több régi és rozoga házat lörvényes formák között kisajátították és azokat lerombolták, hogy alkalmasabb tegyék a térséget az ünnepélyes királyi fogadtatás megtartására. Ezek között az ingatlanok között volt egy kisebb zsidó ház is, amelyben olykor imára gyültek össze szegényebb hívek. Ezt a házat is kisajátították és a többivel együtt lebontották. Alba-Iulia nagy zsinagógája ellen azonban nem történt semmi intézkedés és teljesen sértetlenül maradt. **Ime, egyik példája ez a jobboldali misztifikáció is annak, hogy hogyan hoznak az ország tekinthelyére és jóhírnevére ártalmas híreket épen a nacionalista körök saját sajtójukban forgalomba.**

— **Az ardeali orth. Központi Iroda** választmánya megválasztotta 15 rabbi és világi tagokból álló központi vezetőségét és mindaddig, míg a ketős alelnökségre vonatkozó alapszabálymódosítás megtörténik, az alelnöki teendőkkel Ullmann István oradeai hitközségi elnököt és Freund József sátmari hitközségi elnököt bízta meg. Az Irodának ezzel és a többi ügyekre vonatkozó érdekes lefolyására még visszatérünk.

— **HALÁLOZÁS.** A napokban hunyt Sigheten 79 éves korában özv. Weinstein Jakabné. A patriarchális kort elért matrona a bibliai értelemben vett jóaság s vallásos zsidó asszony volt. Debrecenből került férjével Sighetre, aki éveken át vezetészerepet játszott a debreceni ortodox hitközség életében és elnöke volt iskolaszékének. Példás hitvese volt a néhány évvel ezelőtt elhunyt férjének és példás anyja gyermekeinek. Temetése nagy részvét mellett zajlott le és azon dr Danzig Samu főrabbi bucsuztatta. Halálát gyászolják Heves Sándor mérnök (Oradea), Weinstein Ferenc, az OFA igazgatója (Várviz), gyermekei, Fried Jenő igazgató (Oradea), dr Fried Abraham, a Zs. N. Sz. naramuresi csoportjának elnöke és Müller Sándor vejei.

— **A SZAMUZÓTT ARAB VEZÉREK KÉRESE.** Arab forrásból származó értesülések szerint számos külföldi arab notabilitás emlékiratot intézett az angol hatóságokhoz és a palesztinai kormányhoz, amelyben abban az irányban intervenálnak, hogy engedjék meg a számüzött arab vezéreknek Palesztinába való visszatérését, miután azok kihallgatáson akarnak megjelenni a közel jövőben Palesztinába érkező angol vizsgálóbizottság előtt.

